

Rok 1916.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXVIII. — Wydana i rozesłana dnia 21. marca 1916.

Treść: № 69. Rozporządzenie cesarskie, zawierające trzecią nowelę częściową do powszechnej księgi ustaw cywilnych.

69.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 19. marca 1916

zawierające trzecią nowelę częściową do
powszechnej księgi ustaw cywilnych.

Na podstawie § 14. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Dz. u. p. Nr. 141, postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Celem zmiany i uzupełnienia postanowień powszechnej księgi ustaw cywilnych wydaje się następujące postanowienia:

Rozdział 1.

Postanowienia prawa osobowego.

Tytuł 1.

Ochrona nazwiska.

§ 1.

§ 43. p. ks. u. c. otrzymuje napis „VIII. Ochrona nazwiska“ i opiewać będzie:

Gdy komu zostanie zaprzeczone prawo noszenia swego nazwiska albo gdy kto skrzywdzony zostanie tem, że kto inny bezprawnie używa jego nazwiska (pseudonimu), może on wnieść skargę o zaniechanie a w razie winy o wynagrodzenie szkody.

Tytuł 2.

Zdolność małoletnich do zaciągania zobowiązań.

§ 2.

§ 152. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Dzieci, zostające pod władzą ojcowską nie mogą zaciągać ważnego zobowiązania bez wyraźnego lub choćby milczącego przyzwolenia ojca. Dzieci, nie utrzymywane przez rodziców, może jednak samodzielnie zobowiązać się umową do świadczenia usług. Do takich zobowiązań, jak najmniej do zobowiązań osób małoletnich wogóle stosować należy to, co w rozdziale następnym (§§ 246. do 248.) postanowiono o zobowiązujących czynnościach osób, zostających pod opieką. Ojciec ma także obowiązek zastępowania swoich małoletnich dzieci.

§ 3.

§ 246. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Do usług może się małoletni samodzielnie zobowiązać umową także i bez przyzwolenia swego opiekuna, a opiekun tylko z ważnych powodów rozwiązać może zawartą przez małoletniego umowę przed oznaczonym terminem. Wszyskiem, co małoletni tym albo innym sposobem swoją pilnością zarobi, tudzież rzeczami, które mu po dojrzałości do użytku oddano, może on dowolnie rozrządzać i co do tego się zobowiązywać.

§ 4.

§ 248. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Małoletni, który skończywszy lat dwadzieścia, w jakimś interesie przedstawia się za pełnoletniego, odpowiada za wszelką szkodę, jeśli druga strona przed zawarciem interesu nie łatwo mogła zasięgnąć wiadomości o prawdziwości tego, co podawał.

Małoletni, który osiągnął wiek dojrzałości, odpowiada także za inne czynności zabronione i za szkodę, wyrządzoną z winy swojej całym swoim majątkiem.

§ 5.

Postanowienia §§ 2. do 4. mają zastosowanie także do czynności osób małoletnich, które się zdarzyły przed dniem 1. stycznia 1917.

Rozdział 2.

Postanowienia prawa familijnego.

Zaprzeczenie ślubnego pochodzenia.

§ 6.

§ 158. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Dziecku, urodzonemu w czasokresie ustawowym, może mąż zaprzeczyć pochodzenia ślubnego najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po otrzymaniu wiadomości, przeprowadzając przeciw kuratorowi, który ma być ustanowiony celem ochrony ślubnego pochodzenia, dowód, że tego dziecka spłodzić nie mógł. Ani cudzołóstwo popełnione przez matkę, ani też jej twierdzenie, że dziecko jej jest nieślubne, nie mogą same przez się pozbawić dziecka praw pochodzenia ślubnego. Jeśli mąż przed upływem terminu zaprzeczenia zachorował umysłowo, wówczas prawo zaprzeczenia wykonać może jego prawny zastępca w ciągu trzech miesięcy od dnia otrzymania wiadomości albo, gdyby o urodzeniu dziecka już poprzednio miał wiadomość, w ciągu trzech miesięcy po swoim ustanowieniu.

§ 7.

§ 159. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy mąż umrze przed upływem terminu zaprzeczenia alboważ pobyt jego od chwili urodzenia się dziecka jest stale niewiadomy, może także i dziecko zaprzeczyć ślubności swego pochodzenia za zgodą matki, jeśli ona jeszcze żyje. W tym celu musi wnieść skargę przeciw kuratorowi, który ustanowiony będzie do obrony ślubnego pochodzenia. Prawo skargi gaśnie z upływem jednego roku po osiągnięciu pełnoletności. Jeśli mąż umarł przed upływem terminu zaprzeczenia, dziedzice, którzyby ponieśli uszczerbek w prawach swoich,

mogą w ciągu trzech miesięcy po śmierci męża taksamo z przyczyny wyżej przywiedzionej zaprzeczyć ślubności dziecka.

§ 8.

Po § 159. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 159. a. Prawo zaprzeczenia, które służy prawnemu zastępcy męża albo dziecku samemu, ustaje, jeśli mąż zdolny do działań prawnych uzna ślubne pochodzenie dziecka sądownie, zanim wyrok urośnie w moc prawną.

§ 9.

Powyższe postanowienia obowiązują także co do dzieci, urodzonych przed dniem 1. stycznia 1917, jeżeli termin rozstrzygający co do zaprzeczenia ślubnego pochodzenia w dniu 1. stycznia 1917 jeszcze nie minął; prawo zaprzeczenia służy jednakże tylko dzieciom, które urodziły się nie dawniej, aniżeli trzy lata przed tymże dniem.

Rozdział 3.

Postanowienia prawa rzeczowego.

Tytuł 1.

Zastrzeżenie własności maszyn.

§ 10.

Po § 297. p. ks. u. c. dodać należy:

Maszyn y

§ 297. a. Gdy maszyny przyłącza się do nieruchomości, nie będą one poczytywane za przynależność, jeśli za zgodą właściciela nieruchomości zanotowane będzie w księdze publicznej, że maszyny są własnością innej osoby. Jeśli maszyny, które poczytywane być miały za przynależność, zastępuje się innemi, natenczas do tej adnotacji potrzeba także zgody tych osób, które poprzednio były w księdze zapisane jako uprawnione. Adnotacya traci skuteczność z upływem lat pięciu po wpisaniu; postępowanie konkursowe lub postępowanie celem sprzedaży przymusowej powstrzymuje upływ terminu.

Tytuł 2.

Prawo sąsiedzkie.

§ 11.

Do § 364. p. ks. u. c. należy dodać jako ustęp drugi:

Właściciel gruntu może zabronić sąsiadowi pochodzącego z gruntu sąsiada oddziaływania odpływu wód, dymu, gazów, ciepła, zapachów, hałasów, wstrząśnień i podobnych oddziaływań o tyle, o ile one przekraczają zwykłą miarę

wskazaną stosunkami miejscowymi i umniejszając w istotnych względach możność używania gruntu w sposób w miejscu zwyczajnie praktykowany. Bezpośrednie doprowadzanie bez osobnego tytułu prawnego jest w każdym razie niedopuszczalne.

§ 12.

Po § 364. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 364. *a.* Jeśli jednak umniejszenie takie powoduje w sposób przekraczający tę miarę, zakład górniczy lub zakład koncesjonowany przez władzę, znajdujący się na gruncie sąsiednim, właścicielowi gruntu wolno tylko żądać sądownie zwrotu wyrządzonej szkody, a to chociażby tę szkodę spowodowały okoliczności, które nie były uwzględnione przy rozprawie przed władzą przeprowadzonej.

§ 364. *b.* Nie wolno pogłębiać gruntu w ten sposób, iżby grunt lub budynek sąsiada przez to utracił potrzebne oparcie, chyba gdyby posiadacz gruntu postarał się o inne wystarczające umocnienie.

Tytuł 3.

Zakazy pozbywania i obciążania.

§ 13.

Po § 364. *b.* należy dodać w powszechnej księdze ustaw cywilnych:

§ 364. *c.* Zakaz pozbywania lub obciążania opierający się na umowie albo na rozporządzeniu ostatniej woli, a odnoszący się do rzeczy lub prawa rzeczowego, obowiązuje tylko pierwszego właściciela, nie zaś jego dziedziców lub innych jego następców prawnych. Przeciw osobom trzecim odnosi skutek wówczas, jeśli ustanowiony został między małżonkami, rodzicami a dziećmi, dziećmi przysposobionymi lub wychowancami albo ich małżonkami i wpisany został do księgi publicznej.

§ 14.

Zakaz pozbywania lub obciążania skuteczny przeciw trzecim osobom z tego powodu, iż został wpisany do księgi publicznej, może być ustanowiony także na rzecz państwowego funduszu mieszkaniowego na cele drobnych mieszkań albo na cele innych funduszy oznaczonych rozporządzeniem.

Tytuł 4.

Nabywanie praw rzeczowych na nieruchomościach niewpisanych do ksiąg i na budynkach.

§ 15.

Napis § 431. p. ks. u. c. opiewać będzie:

2. Przy nieruchomościach i budynkach.

§ 16.

§ 432. p. ks. u. c. otrzymuje napis „W szczególności przy nabyciu *a)* przez umowę“ i opiewać będzie:

W tym celu akt nabycia musi być ujęty dokumentem uwierzytelnionym we formie przepisanej do ważności aktu albo dokumentem publicznym.

§ 17.

§ 433. p. ks. u. c. — którego napis odpada — opiewać będzie:

W dokumencie muszą być dokładnie wymienione osoby, które oddają i obejmują własność; nieruchomości, która ma być oddana z jej częściami składowymi; tytuł prawny oddania; dalej miejsce i czas zawarcia umowy; a nadto musi oddawca w tym samym lub osobnym dokumencie wyraźnie oświadczyć, że zezwala na intabulację.

§ 18.

§ 434. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Celem przeniesienia własności nieruchomości, które nie są wpisane do księgi gruntowej, musi być złożony w sądzie dokument, zaopatrzony w wymogi §§ 432. i 433. Miejsce pozwolenia na intabulację zajmie oświadczenie pozwolenia na złożenie dokumentu.

§ 19.

§ 435. p. ks. u. c. opiewać będzie:

To samo obowiązuje co do przeniesienia własności budynków, wystawionych na cudzym gruncie w tym zamiarze, ażeby tam nie pozostawały na zawsze, o ile nie są przynależnością prawa budowli.

§ 20.

§ 436. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeśli własność nieruchomości albo budynku ma być przeniesiona na mocy wyroku prawomocnego, aktu działu sądowego lub przyznania dziedzictwa, potrzeba również intabulacji (§§ 431. do 433.) albo złożenia dokumentu (§§ 434., 435.).

§ 21.

§ 437. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Taksamo do nabycia własności zapisanego dobra nieruchomego albo budynku konieczne jest oddanie rzeczy zapisobiercy po myśli §§ 431. do 435.

§ 22.

Do §. 431. p. ks. u. c., który otrzymuje napis „Sposób nabycia prawa zastawu: a) przez oddanie fizyczne; b) przez intabulację lub złożenie dokumentu w sądzie:“ dodać należy jako ustęp drugi:

Prawo zastawu na nieruchomościach niewpisanych do ksiąg (§ 434.) albo na budynkach (§ 435.) nabywa się przez złożenie do sądu uwierzytelnionego dokumentu zawierającego ustanowienie zastawu. W dokumencie muszą być dokładnie wymienione przedmiot zastawu i wierzytelność z podaniem cyfrowo oznaczonej sumy pieniężnej, odnośnie do wierzytelności oprocentowanej także wysokość procentu; tudzież wyraźne przyzwolenie zastawcy na złożenie dokumentu w sądzie.

§ 23.

§ 481. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Rzeczowe prawo służebności na przedmiotach wpisanych do ksiąg publicznych, nabyte być może tylko przez wpis do tychże ksiąg.

Na nieruchomościach niewpisanych do ksiąg (§ 434.) albo na budynkach (§ 435.) nabywa się prawo rzeczowe przez złożenie w sądzie uwierzytelnionego dokumentu, zawierającego nadanie służebności; na innych zaś rzeczach użykuje się to prawo przez wymienione wyżej (§§ 426. do 428.) sposoby oddania.

§ 24.

Wymienione w §§ 18. do 23. dokumenty składać należy w tym sądzie, w którym prowadzić się ma księgę gruntową dla gruntów nietabularnych, położonych w gminie katastralnej.

Każdemu wolno przeglądać złożone w sądzie dokumenty.

Dokładniejsze przepisy o przyjmowaniu, porządku i przechowywaniu tych dokumentów wydać należy w drodze rozporządzenia.

§ 25.

Do praw zastawu, nabytych drogą egzekucyjną na rzeczach, określonych w § 19., przed dniem 15. kwietnia 1916, niema zastosowania § 256., ustęp 2., ordynacji egzekucyjnej.

Nienaruszone pozostają przepisy obowiązujące w Tyrolu i Przedarulanii i w Dalmacji o nabywaniu praw rzeczowych na nieruchomościach, niewpisanych do ksiąg gruntowych.

Tytuł 5.

O wpływie podziału nieruchomości na służebności gruntowe i inne ciężary.

§ 26.

§ 485. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Żadna służebność nie może być dowolnie oddzielona od rzeczy służebnej, ani też przeniesiona na inną rzecz lub osobę. Każdą służebność uważa się też za niepodzielną o tyle, iż, z wyjątkiem przypadku, wymienionego w § 847., przez powiększenie, zmniejszenie lub rozdrobnienie gruntu, prawo, które na nim ciąży, nie może być ani zmienione ani też podzielone.

§ 27.

§ 844. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Służebności, znaki graniczne i dokumenty potrzebne do wspólnego użytku nie nadają się do podziału. Dokumenty złożone będą, jeśli zresztą temu nie przeszkadza, u najstarszego wiekiem uczestnika. Wszyscy inni otrzymają na własny koszt wierzytelne odpisy. Służebności gruntowe, w braku porozumienia się, pozostają nadal na rzecz wszystkich; wszelako służebność przez to nie może być ani rozszerzona ani też stać się uciążliwszą dla dobra służebnego. Jeśli wykonywanie służebności wychodzi na korzyść tylko niektórych części, w takim razie dla wszystkich innych części prawo gaśnie.

§ 28.

§ 847. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Sam podział jakiegokolwiek wspólnego dobra nie może szkodzić osobie trzeciej; wszystkie służące jej prawa zastawu, służebności i inne prawa rzeczowe wykonywane będą po podziale tak samo jak przed podziałem. Jeśli jednak wykonywanie służebności gruntowej odnosi się tylko do części gruntu, w takim razie ze względu na wszystkie inne części prawo gaśnie.

§ 29.

§ 848. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Także prawa osobiste, które służą osobie trzeciej wobec spółności, zatrzymują dawną moc swoją pomimo wystąpienia ze spółności. Taksamo ten, kto jest dłużnikiem spółności, nie może czynić zapłaty poszczególnym uczestnikom. Zapłata takich długów musi być uczyniona albo całej spółności albo temu, kto prawidłowo jest jej przedstawicielem.

§ 30.

Po § 848. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 848. a. Jeżeli służebność lub inny ciężar rzeczowy nadaje prawo do pożytków, to w razie podziału gruntu panującego każdy uprawniony, a w razie podziału gruntu służebnego każdy obciążony może żądać od sądu, ażeby tenże uregulował wykonywanie. Wykonywanie uregulować należy bez zwiększenia ciężaru tak, jak tego słusznie wymaga interes każdego, uwzględniając naturę i przeznaczenie prawa tudzież stosunek obszarów i odrębność gospodarczą każdej części nieruchomości.

§ 31.

Uregulowanie po myśli § 30. przedsięwziąć podług przepisów o postępowaniu niespornem sąd powiatowy, w którego okręgu znajduje się nieruchomość obciążona.

O ile między interesowanymi nastąpi porozumienie, należy je stwierdzić dokumentem; o punktach, które pozostają spornymi, rozstrzygnie sąd uchwałą, z wykluczeniem drogi procesowej.

Uregulowanie należy na podstawie dokumentu i uchwały zanotować w księdze publicznej.

§ 32.

Powyższe postanowienia obowiązują także co do służebności gruntowych i ciężarów realnych, które ustanowione zostały przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 6.

O rozrządzaniu hipoteką przez właściciela.

§ 33.

§ 469. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Prawo zastawu gaśnie, gdy dług jest umorzony. Zastawca obowiązany jest jednak do umorzenia długu jedynie za równoczesnym zwrotem zastawu. Samo umorzenie długu nie wystarcza do zniesienia hipoteki. Nieruchomość, która służy za hipotekę, dopóty pozostaje odpowiedzialna, dopóki dług nie zostanie wykreślony z ksiąg publicznych. Do tego czasu właściciel nieruchomości może na podstawie kwitu lub innego dokumentu, wykazującego zgaśnięcie długu, zastawem zabezpieczonego, przenieść prawo zastawu na nową wierzytelność, która nie przewyższa kwoty wierzytelności intabulowanej.

§ 34.

Po § 469. p. ks. u. c. należy dodać:

§ 469. a. Przy ustanowieniu prawa zastawu nie można zrzec się tego prawa rozrządzania.

Gdy właściciel wobec kogo innego przyjął obowiązek postarania się o wykreślenie pewnej hipoteki, rozrządzać nie może hipoteką. Jeżeli to zobowiązanie zanotowane jest przy hipotece w księdze publicznej.

§ 35.

§ 470. p. ks. u. c. — którego napis odpada — opiewać będzie:

Jeżeli po umorzeniu długu (§ 469.) lub po zjednoczeniu (§ 1446.) nieruchomości, stanowiącej hipotekę, zostanie przymusowo sprzedana, albo jeśli dozwolono jej zarządu przymusowego, zanim prawo zastawu wykreślono z księgi gruntowej, albo zanim nieruchomości lub prawo zastawu przeniesiono, w takim razie przy rozdziale ceny kupna nie należy uwzględniać tego prawa zastawu. O tyle tylko, o ile wierzytelność prawem zastawu zabezpieczona istnieje jeszcze wobec osoby trzeciej albo właścicielowi należy się zwrot za jej umorzenie (§ 1358.), zostaje właścicielowi przekazana przypadająca na to część.

§ 36.

§ 1446. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Prawa i obowiązki, zapisane do ksiąg publicznych, nie znoszą się przez zjednoczenie, dopóki nie nastąpi wykreślenie z ksiąg publicznych (§ 526.). Do tego czasu wpisane prawo zastawu może być przeniesione przez właściciela lub drogą egzekucyi na osobę trzecią (§§ 469. do 470.).

§ 37.

W przypadku wykreślenia prawa zastawu może właściciel równocześnie uzyskać adnotację w księdze gruntowej, że zastrzeżony zostaje wpis nowego prawa zastawu z pierwszeństwem i do wysokości wykreślonego prawa zastawu na przeciąg trzech lat po dozwoleniu adnotacyi. Zastrzeżenie to na wypadek zmiany własności skuteczne jest na rzecz nowego właściciela. Jednakże w razie przymusowej sprzedaży nieruchomości zastrzeżenie nie będzie uwzględnione, jeśli nie uczyniono z niego użytku do chwili adnotacyi wprowadzenia postępowania licytacyjnego.

§ 38.

Właściciel nieruchomości może żądać, aby z pierwszeństwem i do wysokości ciążącego na nieruchomości prawa zastawu wpisano prawo zastawu dla nowej wierzytelności z tem ograniczeniem, że ono prawną skuteczność uzyska, jeśli w ciągu roku po dozwoleniu wpisu nowego prawa zastawuointabulowane zostanie wykreślenie dawniejszego prawa zastawu.

Ziszczenie się tego warunku zanotować należy w księdze publicznej równocześnie z wykreśleniem dawniejszego prawa zastawu.

§ 39.

Gdyby w ciągu tego czasokresu nie żądano wykreślenia albo gdyby wykreślenia odmówiono, nowe prawo zastawu gaśnie z upływem czasokresu i winno być wykreślone z urzędu razem z wszelkimi, odnoszącymi się do niego wpisami.

Do wniesienia podania o wykreślenie dawniejszego prawa zastawu uprawniony jest nie tylko dłużnik hipoteczny, ale także i wierzyciel, na rzecz którego wpisano prawo zastawu dla nowej wierzytelności.

§ 40.

Jeżeli dawniejsze prawo zastawu jest obciążone, to nowe prawo zastawu wpisane z pierwszeństwem dawniejszego staje się prawnie skutecznem tylko pod tym dalszym warunkiem (§ 38.), że obciążenie będzie wykreślone albo za zgodą interesowanych przeniesione na nowe prawo zastawu.

Jeśli dawniejsze prawo zastawu obciąża łącznie kilka ciał hipotecznych, wówczas nowe prawo zastawu staje się prawnie skutecznem tylko pod tym dalszym warunkiem (§ 38.), że obciążenie prawo zastawu wykreślone zostanie ze wszystkich ciał hipotecznych.

§ 41.

Postanowienia §§ 37. do 40. zastosowywać należy odpowiednio, gdy nowa wierzytelność zająć ma miejsce dwóch lub więcej co do stopnia bezpośrednio po sobie następujących wierzytelności hipotecznych.

§ 42.

Artykuł XXVIII. ustawy wprowadzającej ordynację egzekucyjną z dnia 27. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 78., zostaje zmieniony.

§ 43.

Powyższe postanowienia mają zastosowanie także i do praw zastawu, które powstały przed dniem 1. stycznia 1917. Jednakże na niekorzyść prawa wpisanego przed tymże dniem właściciel może po umorzeniu długu lub zjednoczeniu go z własnością rozrządzać prawem zastawu tylko o tyle, o ile dług zastawem zabezpieczony zalegał jeszcze dnia 1. stycznia 1917.

Z dniem 1. stycznia 1917 ustawa z dnia 22. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 48, przestaje obowiązywać.

§ 44.

§§ 53. i 55. powszechnej ustawy o księgach gruntowych z dnia 25. lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 95, ulegają zmianie, a mianowicie

§ 53., ustęp 1., opiewać będzie:

Właściciel ma prawo żądać adnotacyi w księdze, że zamierza nieruchomości swą pozbyć albo dla długu, którego wysokość podać należy, ustanowić na niej prawo zastawu, a to w tym celu, ażeby dla praw, które wpisane być mają wskutek tych czynności, zachować stopień hipoteczny od chwili wniesienia tego żądania.

§ 55. opiewać będzie:

Adnotacya stopnia pierwszeństwa traci skuteczność z upływem roku, jeśli chodzi o prawo zastawu, które ma być ustanowione, w innych przypadkach wymienionych w § 53. z upływem dni sześćdziesięciu po jej dozwoleniu. To należy wyrazić w uchwale, podając równocześnie dzień kalendarzowy, w którym kończy się termin.

Tytuł 7.

Ustąpienie pierwszeństwa.

§ 45.

Za pomocą intabulacyi lub prenotacyi ustąpienia pierwszeństwa zmieniony być może stopień pierwszeństwa praw wpisanych na nieruchomości. W tym celu potrzeba zezwolenia tak tego uprawnionego, który się cofa, jak i tego, który postępuje naprzód, ponadto, jeśli cofnięte prawo jest hipoteką, zezwolenia właściciela, a jeśli ono jest obciążone prawem osoby trzeciej, zgody także i tej osoby trzeciej. Nie uchybia to rozciągłości ani stopniowi pierwszeństwa wszystkich innych praw wpisanych.

§ 46.

Prawo postępujące naprzód otrzymuje bez ograniczenia stopień pierwszeństwa prawa cofniętego, jeśli w księdze bezpośrednio po niem następuje, alboważ jeśli wszyscy uprawnieni, którzy wpisani są między jednym a drugim, ustąpią mu pierwszeństwa.

§ 47.

Jeśli ustąpienie pierwszeństwa odbyło się między prawami nie bezpośrednio po sobie następującymi bez zgody tych uprawnionych, którzy są wpisani między jednym a drugim prawem, prawo postępujące naprzód uzyskuje pierwszeństwo cofniętego w jego rozciągłości i podług jego właściwości.

Jeżeli prawo cofnięte ograniczone jest warunkiem lub czasokresem, to przed ziszczeniem

się warunku lub nadejściem czasokresu wierzytelność postępująca naprzód może być przy egzekucyi zaspokojona tylko w takiej kwocie, jaka na nią przypada podług pierwotnego stopnia pierwszeństwa.

Jeśli prawo cofnięte podług dawniejszego swego stopnia pierwszeństwa musi być przez nabywcę objęte bez policzenia na cenę licytacyjną, wówczas prawo postępujące naprzód uwzględnić należy przy rozdziale ceny licytacyjnej na pierwotnem jego miejscu.

§ 48.

Prawo postępujące naprzód ma także i na swem pierwotnem miejscu pierwszeństwo przed prawem cofniętem, jeśli się inaczej nie umówiono.

§ 49.

Gdy wskutek równoczesnego wpisu ustępstwa pierwszeństwa więcej praw wstępuje w miejsce innego prawa, wówczas w braku innej umowy prawo, które dotąd miało wcześniejszy stopień pierwszeństwa, idzie w tem miejscu naprzód przed późniejszym.

§ 50.

Późniejsze zmiany co do istnienia lub ciągłości prawa cofniętego nie mają żadnego wpływu na stopień pierwszeństwa prawa postępującego naprzód, jeśli strony nie umówiły się inaczej.

§ 51.

Do aktów ustąpienia pierwszeństwa, wpisanych przed dniem 1. stycznia 1917, powyższe postanowienia nie mają zastosowania.

Postanowienia § 30. powszechnej ustawy o księgach gruntowych i § 218., ustęp 2., ordynacyi egzekucyjnej zostają zniesione.

Tytuł 8.

Prawo zatrzymania.

§ 52.

§ 471. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto jest obowiązany do wydania rzeczy, może ją w celu zabezpieczenia swoich zapadłych pretensyj o nakłady, które na rzecz poczynił lub o szkodę, którą mu ta rzecz spowodowała, zatrzymać z tym skutkiem, że będzie mógł być zasądzony na wydanie tylko za równoczesnem uskutecznieniem świadczenia wzajemnego.

Wykonaniu prawa zatrzymania można zapobiedz złożeniem zabezpieczenia; zabezpieczenie przez porękę jest wykluczone.

§ 53.

§ 1440. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Taksamo nie mogą być potrącone między sobą wierzytelności, których przedmiotem są rzeczy

nie jednego rodzaju, albo rzeczy oznaczone i nie-oznaczone. Rzeczy samowolnie albo podstępnie zabrane, wygodzone, wzięte w przechowanie, najęte lub dzierżawione w ogóle nie są przedmiotem zatrzymania lub potrącenia.

Rozdział 4.

Postanowienia prawa spadkowego.

Tytuł 1.

Zrzeczenie się dziedzictwa.

§ 54.

§ 551. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto swoim prawem dziedziczenia może ważnie rozrządzać, ten jest także uprawniony zrzec się z góry tego prawa umową zawartą ze spadkodawcą. Umowa wymaga do ważności swej sporządzenia aktu notaryalnego lub udokumentowania protokołem sądowym. Takie zrzeczenie się odnosi skutek także i względem potomków, jeśli nie umówiono się inaczej.

Tytuł 2.

Forma pozasądowego rozporządzenia ostatniej woli.

§ 55.

§ 579. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeśli spadkodawca polecił spisać ostatnią wolę komu innemu, musi ją podpisać własnoręcznie. Nadto musi on przed trzema zdolnymi świadkami, z których conajmniej dwaj równocześnie muszą być obecni, oświadczyć wyraźnie, że pismo zawiera jego ostatnią wolę. Nakoniec świadkowie także muszą się podpisać, a to wewnątrz albo zewnątrz, zawsze jednak na dokumencie samym a nie na jakiej może okładce, z dodatkiem, wskazującym ich przymiot świadków. Treści testamentu świadek znać nie musi.

§ 56.

§ 581. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli spadkodawca nie może czytać, musi kazać sobie odczytać pismo przez jednego świadka w obecności dwóch drugih świadków, którzy w treść pisma wglądneili i potwierdzić, że pismo odpowiada jego woli. Ten, kto pisał ostatnią wolę, może w każdym razie być zarazem świadkiem, wykluczony jest jednakże od odczytywania pisma, jeśli spadkodawca czytać nie może.

§ 57.

§ 722. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli dokument przypadkiem tylko uległ wymienionym poprzednio uszkodzeniom; albo zaginęł; ostatnia wola nie traci skuteczności; byłoby tylko udowodniono przypadek i treść dokumentu.

§ 58.

Postanowienia § 55. mają zastosowanie także do rozporządzeń ostatniej woli, sporządzonych przed dniem 1. stycznia 1917.

Postanowienia § 56. nie mają zastosowania do rozporządzeń ostatniej woli, zdziałanych przed dniem 1. stycznia 1917.

Postanowienia § 57. mają zastosowanie do wszystkich przypadków prawnych, które przed dniem 1. stycznia 1917 nie zostały załatwione prawomocnym wyrokiem, przyznaniem dziedzictwa albo porozumieniem się stron.

Tytuł 3.

Śmierć dziedzica powierniczo podstawionego przed nadejściem zdarzenia przewidzianego podstawieniem.

§ 59.

§ 615. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Podstawienie pospolite gaśnie, skoro dziedzic ustanowiony przyjął dziedzictwo; powiernicze, skoro już niema żadnego z powołanych dziedziców podstawionych; albo skoro ustał stan rzeczy, dla którego je uczyniono.

O ile nie można przypuszczać odmienniej woli spadkodawcy, prawo dziedzica podstawionego przechodzi na jego dziedziców (§ 537.), chociażby nie dożył nadejścia zdarzenia podstawieniem przewidzianego.

§ 60.

Powyższe postanowienie nie ma zastosowania, jeśli spadkodawca zmarł przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 4.

Bezskuteczność klauzuli derogacyjnej.

§ 61.

§ 716. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Za niedołożony uważać należy donieszczony w testamencie lub kodycyłu dodatek: że każde późniejsze rozporządzenie wogóle, lub gdyby nie zawierało pewnego znamienia, uważane ma być za niebyłe i nieważne.

§ 62.

To postanowienie ma zastosowanie na korzyść zarządzenia ostatniej woli, sporządzonego po dniu 1. stycznia 1917 także i wtedy, jeśli rozporządzenie, zawierające dodatek tego rodzaju, było sporządzone jeszcze przed tymże dniem.

Tytuł 5.

Niegodność dziedziczenia i wydziedziczenie.

§ 63.

§ 540. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto dopuścił się zbrodni na spadkodawcy, jest tak długo niegodny prawa dziedziczenia, póki nie da się wysnuć z okoliczności, że mu spadkodawca przebaczył.

§ 64.

§ 541. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Przy dziedziczeniu ustawowem potomkowie tego, kto uczynił się niegodnym prawa dziedziczenia, powołani są zamiast niego do dziedziczenia, chociażby on przeżył spadkodawcę.

§ 65.

§ 780. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Potomkowie dziecka wydziedziczzonego uprawnieni są tylko do żądania zachowku, a prawo to mają i wówczas, gdy wydziedziczony przeżył spadkodawcę.

§ 66.

Powyższe postanowienia nie mają zastosowania, jeśli powołanie do dziedziczenia zdarzyło się przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 6.

Uwzględnienie darowizn przy obliczaniu zachowku.

§ 67.

§ 784. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Celem prawidłowego wymierzenia zachowku, opisuje się dokładnie i szacuje wszelkie, do spuścizny należące rzeczy ruchome i nieruchome, wszelkie prawa i wierzytelności, które spadkodawca miał prawo przekazywać swobodnie następcom swoim jako dziedzictwo, a nawet wszystko to, co dziedzic albo zapisobiorca dłużny jest do masy. Dziedzicom koniecznym wolno być obecnymi przy szacunku i czynić tamże swoje uwagi. Nie mogą oni domagać się licytacji przedmiotów należących do spuścizny celem wykrycia prawdziwej

wartości. Długi i inne ciężary, za które już za życia spadkodawcy odpowiadał majątek, odlicza się od masy.

§ 68.

§ 785. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Na żądanie dziecka uprawnionego do zachowku należy przy obliczaniu spuścizny uwzględniać darowizny, które spadkodawca poczynił aktami między żyjącymi. Przedmiot darowizny doliczyć należy do spuścizny w wartości, rozstrzygającej przy policzeniu po myśli § 794.

Bez uwzględnienia pozostają darowizny poczynione przez spadkodawcę w czasie, gdy nie miał żadnych dzieci uprawnionych do zachowku, dalej darowizny poczynione z dochodów darującego bez uszczuplenia majątku zakładowego, niemniej darowizny, które niemu zadość czyniono moralnemu obowiązкови albo względem przyzwoitości, lub darowizny na cele powszechnej użyteczności, w końcu darowizny, które dawniej aniżeli na dwa lata przed śmiercią spadkodawcy uczyniono osobom nieuprawnionym do zachowku. Przy darowiznach na rzecz małżonka termin nie rozpoczyna się przed rozwiązaniem lub rozdzieleniem małżeństwa.

§ 69.

Do § 787. p. ks. u. c. dodaje się jako ustęp drugi:

Jeżeli przy oznaczeniu zachowku mają być uwzględnione darowizny, musi każdy dziedzic konieczny na spowodowane tem podwyższenie swego zachowku dać sobie policzyć podarunki, które podług § 785. doliczone być mają do spuścizny, o ile on sam je otrzymał od spadkodawcy.

§ 70.

§ 789. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Na zachówek rodziców policza się zaliczkę tylko o tyle, o ile jej nie dano z tytułu wsparcia, należącego się z ustawy (§ 154.).

§ 71.

§ 951. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli przy oznaczeniu zachowku uwzględniane są darowizny (§ 785.), a spuścizna na pokrycie jego nie wystarcza, pokrzywdzony dziedzic konieczny może żądać od obdarowanego wydania podarunku na pokrycie braku. Obdarowany uwolnić się może od wydania zaplaceniem kwoty, której brakło.

Jeśli obdarowany sam jest uprawniony do zachowku, odpowiada drugiemu tylko o tyle, o ileby skutkiem darowizny otrzymał więcej, aniżeli zachówek, któryby mu się należał w razie wliczenia darowizn.

Z pomiędzy więcej osób obdarowanych odpowiada obdarowana wcześniej tylko o tyle, o ile później obdarowany nie jest obowiązany do wydania albo wydać nie jest w możności. Obdarowani równocześnie odpowiadają stosunkowo.

§ 72.

Podług obowiązujących dotąd postanowień oceniać należy, o ile darowizny uczynione przed dniem 1. stycznia 1917 mają być uwzględniane przy obliczaniu zachowku albo o ile można żądać ich zwrotu z powodu ukrócenia zachowku.

Tytuł 7.

Środki zabezpieczenia wierzycieli dziedzica.

§ 73.

§ 822. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Przed przyznaniem dziedzictwa wierzyciele dziedzica popierać mogą egzekucję tylko na te poszczególne części składowe spuścizny, które sąd spadkowy oddał dziedzicowi do swobodnego rozrządzenia.

§ 74.

Wierzycielom dziedzica, którzy uprawdopodobniając swoją pretensję jeszcze przed przyznaniem dziedzictwa tego zażądali, doręczyć należy odpis uchwały, którą sąd spadkowy pozwoił dziedzicowi rozrządzać swobodnie poszczególnymi częściami składowymi spuścizny i odpis dekretu przyznania dziedzictwa. To doręczenie powinno nastąpić równocześnie z doręczeniem uchwał dziedzicowi.

§ 75.

Jeśli zachodzą warunki podane w § 379., ustęp 2., ordynacyi egzekucyjnej, to w celu zabezpieczenia wierzytelności przeciw dziedzicowi dozwolone być mogą na rzecz wierzycieli dziedzica przed przyznaniem dziedzictwa tymczasowe zarządzenia względem dobra, które temuż przypadło w spadku. Stosownie do celu, który ma być osiągnięty, mogą być zapomocą tymczasowego zarządzenia dozwolone potrzebne środki zabezpieczenia (§§ 379. i 382. ordynacyi egzekucyjnej).

Postanowienia prawa obligacyjnego.

Tytuł 1.

Przrzeczenie publiczne.

§ 76.

§ 860. p. ks. u. c. otrzymuje napis: „Przrzeczenie publiczne“ i opiewać będzie:

Obietnica nagrody za jakieś świadczenie lub za spowodowanie jakiegoś wyniku, która nie jest skierowana do pewnych osób (przrzeczenie publiczne), nabiera mocy obowiązującej przez publiczne ogłoszenie. Przrzeczenie publiczne, którego przedmiotem jest ubieganie się o premię (nagrodę konkursową), ważne jest tylko wówczas, jeśli w ogłoszeniu oznaczono termin ubiegania się.

§ 77.

Po § 860. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 860. a. Jeśli w ogłoszeniu nie zrzeczono się tego wyraźnie lub przez oznaczenie terminu, przrzeczenie publiczne może być aż do ukończenia świadczenia odwołane w tej samej formie, w jakiej je ogłoszono albo we formie równie skutecznej, albo przez osobne zawiadomienie. Odwołanie nie odnosi jednak skutku wobec osoby, która polegając na przrzeczeniu publicznym wykonała świadczenie, jeśli wykaże, że bez swej winy w tym czasie pozostawała w nieświadomości o odwołaniu.

§ 860. b. Gdyby świadczenie wykonało więcej osób, nagroda należy się, jeśli z przrzeczenia nie jest widoczna odmienna wola, temu, kto pierwszy świadczenia dokonał, a w razie, gdyby świadczenie wykonano równocześnie, wszystkim po równych częściach.

Tytuł 2.

Ogólne postanowienia o umowach i o aktach prawnych w ogólności.

§ 78.

Napis rozdziału 17. części II. powszechnej księgi ustaw cywilnych opiewać będzie:

O umowach i aktach prawnych w ogólności.

§ 79.

§ 859. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Prawa osobisto-rzeczowe, na mocy których jedna osoba obowiązana jest do świadczenia dru-

giej, wynikają albo bezpośrednio z ustawy; albo z aktu prawnego; albo z poniesionego uszkodzenia.

§ 80.

§ 861. p. ks. u. c. otrzymuje napis.

Zawarcie umowy.

§ 81.

§ 862. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Przrzeczenie (wniosek) musi być przyjęte w ciągu czasokresu oznaczonego przez wnioskodawcę. W braku takiego czasokresu wniosek uczyniony osobie obecnej albo przez telefon z ust do ust musi być przyjęty natychmiast, wniosek zaś nieobecnemu inaczej uczyniony najpóźniej do tej chwili, kiedy wnioskodawca przypuszczając, że wniosek jego doszedł w czasie właściwym, może się spodziewać nadejścia odpowiedzi wysłanej we właściwym czasie i prawidłowo: w przeciwnym razie wniosek zgasił. Przed upływem czasokresu do przyjęcia nie można cofnąć wniosku. Nie gasnie on także, chociażby jedna ze stron w ciągu czasokresu do przyjęcia zmarła lub stała się niezdolną do działań prawnych, jeśli z okoliczności nie wynika inna wola wnioskodawcy.

§ 82.

Po § 862. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 862. a. Uważa się, że przyjęcie nastąpiło w czasie właściwym, jeśli oświadczenie doszło wnioskodawcy w ciągu czasokresu do przyjęcia. Chociażby się jednak opóźniło, umowa dochodzi do skutku, jeżeli wnioskodawca musiał poznać, że oświadczenie przyjęcia we właściwym czasie wysłano, a mimo to nie zawiadomił bezzwłocznie drugiej strony o swojem odstąpieniu.

§ 83.

§ 863. p. ks. u. c. — którego napis odpada — opiewać będzie:

Wolę można oświadczyć nie tylko wyraźnymi słowami i powszechnie przyjętymi znakami; lecz także milcząco takimi czynnościami, które po rozważeniu wszelkich okoliczności nie pozostawiają rozsądnego powodu do powątpiewania o niej.

Co do znaczenia i skutku czynności i zaniechań należy brać wzgląd na zwyczaje i praktykę uczciwego obrotu.

§ 84.

§ 864. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeśli wedle natury interesu albo wedle zwyczaju w obrocie nie należy się spodziewać wyraźnego

oświadczenia przyjęcia, umowa przychodzi do skutku, skoro w ciągu czasokresu w tym celu oznaczonego albo odpowiadającego okolicznościom faktycznie uczyniono zadość wnioskowi.

§ 85.

§ 870. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto przez drugą stronę podstępem lub przez niesprawiedliwy i uzasadniony przestrah (§ 55.) spowodowany został do umowy, nie jest obowiązany do jej dotrzymania.

§ 86.

§ 871. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy jedna strona coś do treści oświadczenia, które sama złożyła albo które drugiej strony deszło, była w błędzie odnoszącym się do głównego przedmiotu lub istotnej jego właściwości, na którą zamiar szczególnie skierowano i objawiono, nie powstaje dla niej żadne zobowiązanie, jeśli błąd spowodowany był przez drugą stronę, albo jeśli okoliczności były takie, że druga strona oczywiście dostrzedz go musiała, albo jeżeli błąd wczas jeszcze został wyjaśniony.

§ 87.

§ 875. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeśli ktoś trzeci jedną ze stron kontraktowych podstępnie lub przez niesprawiedliwy i uzasadniony przestrah skłonił do umowy; albo spowodował ją do błędnego oświadczenia; umowa jest ważna. Jedynie w przypadku, gdyby druga strona brała udział w czynności tej trzeciej osoby albo oczywiście o niej wiedzieć musiała, mają zastosowanie §§ 870. do 874.

§ 88.

§ 876. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Powyższe postanowienia (§§ 869. do 875.) mają odpowiednie zastosowanie także i do innych oświadczeń woli, które składane być mają wobec drugiej osoby.

§ 89.

§ 878. p. ks. u. c. otrzymuje napis „3. Możliwość i dopuszczalność“ i opiewać będzie:

Co wprost jest niemożliwe, nie może być przedmiotem ważnej umowy. Gdyby równocześnie umówiono się o świadczenia możliwe i niemożliwe, umowa pozostaje ważną co do pierwszych, jeśli z umowy nie wynika, że żaden ustęp od drugiego odłączony być nie może. Kto przy zawieraniu umowy o niemożliwości wiedział albo wiedzieć musiał, wynagrodzić winien drugiemu szkodę, którą

tenże poniósł skutkiem ufności we ważność umowy. Jeśli co do tego drugiego nie zachodzą te same warunki.

§ 90.

§ 879. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Umowa, która wykracza przeciwko zakazowi ustawy lub przeciw dobrym obyczajom, jest nieważna.

W szczególności nieważne są umowy następujące:

1. jeśli wymówiono coś za pośredniczenie przy dojściu umowy o małżeństwo;

2. jeśli adwokat powierzona mu sprawę procesową nabywa dla siebie w całości lub w części albo każe sobie przyrzec pewną część kwoty, która stronie będzie przyznana;

3. jeśli dziedzictwo lub zapis, którego się ktoś spodziewa po trzeciej osobie, pozbyte zostaje jeszcze za jej życia;

4. jeśli ktoś wyzyskuje lekkomyślność, przymusowe położenie, niedołęstwo rozumu, brak doświadczenia lub rozdrażnienie umysłowe innej osoby tym sposobem, że za świadczenie każe sobie lub komu trzeciemu przyrzec albo udzielić takie świadczenie wzajemne, którego wartość majątkowa do wartości świadczenia w rażącej zostaje nie stosowności.

§ 91.

Po § 880. p. ks. u. c. należy dodać:

§ 880. a. Gdy kto drugiemu przyrzeknie świadczenie osoby trzeciej, uważa się to za zapewnienie wstawienia się u tej trzeciej osoby; gdy jednak przyjął odpowiedzialność za wynik, to w przypadku, gdyby świadczenie trzeciej osoby chybiło, odpowiada za zupełne zadośćuczynienie.

§ 92.

§ 884. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy strony zastrzegły sobie pewną formę umowy, istnieje domniemanie, że przed dopełnieniem tejże formy nie chcą być wiązane.

§ 93.

§ 885. p. ks. u. c. — którego napis odpada — opiewać będzie:

Jeśli wprowadzić formalnego dokumentu jeszcze nie spisano, jednak przecież główne punkty przez strony spisane i podpisane zostały (punktacyj), natenczas także już samo takie pismo uzasadnia prawa i obowiązki w niem wyrażone.

§ 94.

§ 886. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Umowa, której zawarcia w piśmie wymaga ustawa albo wola stron, przychodzi do skutku.

sforo strony ją podpiszą, albo gdyby pisać nie umiały lub z powodu kalektwa pisać nie mogły, dołożą znak ręczny uwierzytelniony sądownie lub notaryalnie albo dołożą znak ręczny w obecności dwóch świadków, z których jeden podpisze nazwisko strony. Sądowe lub notaryalne udokumentowanie równa się zawarciu umowy na piśmie. Naśladownictwo podpisu własnoręcznego sposobem mechanicznym wystarczy tylko tam, gdzie w obrocie jest używane.

§ 95.

Postanowienie § 887. p. ks. u. c. znosi się.

§ 96.

Do § 1278. p. ks. u. c. dodać należy jako ustęp drugi:

Kupno dziedzictwa wymaga do ważności spisania aktu notaryalnego albo udokumentowania protokołem sądowym.

§ 97.

Do § 1346. p. ks. u. c. dodać należy jako ustęp drugi:

Do ważności umowy o porękę wymaga się, ażeby oświadczenie zawierające zobowiązanie poręczyciela dane było na piśmie.

§ 98.

§ 902. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Czasokres oznaczony umową lub ustawą obliczać należy, jeśli inaczej nie postanowiono, tak, że do czasokresu oznaczonego na dni nie wlicza się dnia, kiedy nastąpiło zdarzenie, od którego zaczyna się bieg czasokresu.

Czasokres oznaczony na tygodnie, miesiące lub lata kończy się z tym dniem ostatniego tygodnia albo ostatniego miesiąca, który nazwą swą albo liczbą odpowiada dniowi zdarzenia stanowiącemu początek czasokresu, gdyby zaś tego dnia w ostatnim miesiącu zabrakło, kończy się z dniem ostatnim tegoż miesiąca.

Przez pół miesiąca rozumieć należy 15 dni, przez środek miesiąca 15-ty dzień tegoż miesiąca.

§ 99.

§ 903. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Prawo, którego nabycie przywiązane jest do pewnego dnia, nabywa się z początkiem tegoż dnia. Skutki prawne niedopełnienia zobowiązania lub zwłoki następują dopiero z upływem ostatniego dnia czasokresu. Jeżeli ostatni dzień przeznaczony do złożenia oświadczenia albo do świadczenia jest

niedzielą albo uznanem świętem, to miejsce tegoż dnia, jeśli przeciwnie nie postanowiono, zajmie najbliższy dzień powszedni.

§ 100.

§ 905. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli nie można określić miejsca dopełnienia ani z umowy ani z natury lub ~~z~~ celu interesu, świadczyć należy w miejscu, gdzie dłużnik miał mieszkanie w czasie zawarcia umowy, albo, gdy zobowiązanie powstało w zakresie przemysłowego lub zarobkowego przedsiębiorstwa dłużnika, w miejscu siedziby. Co do miary, wagi i gatunków pieniędzy baczycy należy na miejsce dopełnienia.

Zapłaty pieniężne dłużnik w razie wątpliwości winien wierzycielowi skutecznie na swój koszt i niebezpieczeństwo tam, gdzie tenże ma mieszkanie (siedzibę). W razie zmiany tego miejsca po powstaniu wierzytelności wierzyciel ponosi spowodowane tem zwiększenie niebezpieczeństwa i kosztów.

§ 101.

§ 1420. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli miejsce i sposób świadczenia nie są określone, stosowane być muszą wyżej (§ 905.) podane przepisy.

§ 102.

§ 914. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Tłumaczyć umowy nie należy trzymać się dosłownego znaczenia wyrazu, lecz należy zbadać zamiar stron i rozumieć umowę tak, jak tego wymaga praktyka uczciwego obrotu.

§ 103.

§ 916. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Nieważne jest oświadczenie woli, złożone wobec drugiego za tegoż zgodą dla pozorów. Gdyby za tem ukrywać się miał inny interes, należy go oceniać według jego prawdziwej natury.

Zarzutek pozorności interesu nie można zasłaniać się wobec trzeciego, który nabył prawa w zaufaniu do oświadczenia.

§ 104.

Postanowienia §§ 81. i 82. nie mają zastosowania do wniosków, które były uczynione przed dniem 1. stycznia 1917, postanowienia §§ 92. i 94. do 101. nie mają zastosowania do umów i dokumentów, które przed tym dniem sporzą-

dzono, albo do zobowiązań, które przed tym dniem powstały.

§ 105.

Postanowienia §§ 83. do 88., 102. i 103. mają zastosowanie także do oświadczeń woli, złożonych przed dniem 1. stycznia 1917; tak samo postanowienia §§ 89. do 91. mają zastosowanie do umów zawartych przed dniem 1. stycznia 1917, jeżeli przed tymże dniem nie były już dopełnione albo ustalone wyrokiem sądowym lub ugodą sądową.

Tytuł 3.

Umowy na korzyść osób trzecich.

§ 106.

§ 881. p. ks. u. c. otrzymuje napis „Umowy na korzyść osób trzecich“ i opiewać będzie:

Kto dał sobie przyrzec świadczenie dla osoby trzeciej, może żądać, aby tejże osobie trzeciej dopełniono świadczenia.

Czy i w jakiej chwili także osoba trzecia bezpośrednio nabywa wobec przyrzekającego prawo żądania dopełnienia, oceniać należy z postanowień umownych tudzież z natury i celu umowy. W razie wątpliwości nabywa osoba trzecia to prawo, jeżeli świadczenie ma służyć głównie dla jej korzyści.

Prawo do świadczeń, które w przypadku pozbycia nieruchomości nabywca przyrzekł na korzyść osoby trzeciej, uważa się za nabyte przez tę osobę trzecią z chwilą oddania nieruchomości, jeżeli inaczej się nie umówiono.

§ 107.

§ 882. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy osoba trzecia odrzuca prawo nabyte z mocy umowy, prawo to uważa się za nienabyte.

Zarzuty z umowy służą przyrzekającemu także i przeciwko osobie trzeciej.

§ 108.

§ 1019. p. ks. u. c. znosi się.

Tytuł 4.

Dopełnienie umów odpłatnych.

§ 109.

§ 917. p. ks. u. c. otrzymuje napis „Ogólne postanowienia o odpłatnych umowach i interesach“ i opiewać będzie:

Przy umowie odpłatnej daje się albo rzeczy za rzeczy, albo czynny, do których także zaniechania należą, za czynny, albo wreszcie rzeczy za czynny a czynny za rzeczy.

§ 110.

§ 918. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy jedna strona umowy odpłatnej nie dopełnia we właściwym czasie, we właściwym miejscu lub w sposób umówiony, druga strona żądać może albo dopełnienia i odszkodowania za opóźnienie albo też wyznaczając odpowiedni czasokres do późniejszego dopełnienia, oświadczyć, że od umowy odstępuje.

Jeśli dopełnienie jest po obu stronach podzielne, natenczas z powodu opóźnienia świadczenia częściowego, odstąpienie oświadczyć można tylko co do niektórych albo też co do wszystkich jeszcze zalegających świadczeń częściowych.

§ 111.

§ 919. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli pod rygorem odstąpienia umówiono dopełnienie w czasie ściśle określonym albo w przeciągu czasokresu ściśle określonego, natenczas strona uprawniona do odstąpienia, pragnąc nastawać na dopełnienie, musi to po upływie czasu oznajmić stronie drugiej bezzwłocznie; jeżeli tego zaniecha, nie może już później nastawać na dopełnienie. To samo obowiązuje, jeśli z natury interesu albo ze znanego zobowiązaniem celu świadczenia wnosić można, że świadczenie spóźnione albo, w przypadku opóźnienia częściowego świadczenia, zalegające jeszcze świadczenia nie przedstawiają dla odbiorcy żadnego interesu.

§ 112.

§ 920. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy dopełnienie zostaje udaremnione z winy zobowiązanego albo skutkiem przypadku, za który tenże ma odpowiadać, natenczas druga strona może bądź żądać odszkodowania za niedopełnienie, bądź też odstąpić od umowy. W razie częściowego udaremnienia ma ona prawo odstąpienia wówczas, jeśli z natury interesu lub ze znanego zobowiązaniem celu świadczenia wnosić można, że dopełnienie częściowe dla niej nie przedstawia żadnego interesu.

§ 113.

§ 921. p. ks. u. c. — którego napis odpada — opiewać będzie:

Odstąpienie od umowy nie narusza roszczenia o zwrot szkody spowodowanej zawinieniem niedopełnieniem. Odpłatę już otrzymaną należy w taki

sposób zwrócić lub wynagrodzić, iżby żadna strona ze szkody drugiej nie odniosła korzyści.

§ 114.

§ 1047. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Strony, które czypią zamianę, obowiązane są z mocy umowy zamienione rzeczy wraz z ich częściami składowymi i przynależnością wszelką oddać i odebrać w swobodne posiadanie we właściwym czasie, w miejscu należytem i w tym samym stanie, w jakim te rzeczy znajdowały się w czasie zawarcia umowy.

§ 115.

§ 1052 p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto nalegać chce na oddanie, musi swój obowiązek już mieć dopełniony albo być gotowy do jego dopełnienia. Także kto obowiązany jest do wcześniejszego świadczenia, może odmówić swego świadczenia, dopóki wzajemne świadczenie nie będzie dopełnione albo zabezpieczone, jeśli to wzajemne świadczenie stało się niepewnem skutkiem złych stosunków majątkowych drugiej strony, o których on nie musiał wiedzieć w czasie zawarcia umowy.

§ 116.

O skutkach prawnych niedopełnienia umów odpłatnych, które były zawarte przed dniem 1. stycznia 1917, rozstrzyga prawo dotąd obowiązujące.

Przepisy cesarskiego rozporządzenia z dnia 12. czerwca 1915, Dz. u. p. Nr. 158, o wojskowych kontraktach dostawy, pozostają nie naruszone.

Tytuł 5.

Rękojnia.

§ 117.

Postanowienie § 924. p. ks. u. c. traci moc obowiązującą a po dniu 1. stycznia 1917 znajdzie zastosowanie już tylko wtedy, gdy zwierzę odebrano przed tym dniem.

§ 118.

§ 925. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Rozporządzenie postanowi, o ile zachodzi domniemanie, że zwierzę było już chore przed oddaniem, jeżeli pewne choroby i wady wychodzą na jaw w przeciągu pewnych oznaczonych okresów.

§ 119.

§ 926. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Z domniemania prawnego, że wada istniała już przed oddaniem zwierzęcia, odbiorca może

jednak tylko wtedy czynić użytek, jeżeli o dostrzeżonym błędzie natychmiast zawiadomi oddawcę lub w jego nieobecności naczelnika gminy albo też zarządzi zbadanie zwierzęcia przez znawcę albo zażąda sądowego przeprowadzenia dowodu celem zabezpieczenia tegoż.

§ 120.

§ 927. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli odbiorca zaniedba tej ostrożności, wówczas na nim ciąży dowód, że zwierzę miało wadę już przed oddaniem. Zawsze jednak służy także oddawcy dowód, że wytknięta wada powstała dopiero po oddaniu.

§ 121.

§ 928. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli wady rzeczy są oczywiste albo jeżeli o ciężarach rzeczy można było się przekonać z ksiąg publicznych, natenczas niema rękojmi (§ 443.), chyba gdy wadę podstępnie zatajono albo gdy wyraźnie zapewniono, że rzecz jest wolna od wszelkich błędów i ciężarów. Za długi i załegłości, które ciężą na rzeczy, odpowiada się w każdym przypadku.

§ 122.

§ 931. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli odbiorca chce uczynić użytek z rękojmi z powodu, że trzecia osoba wystąpiła z roszczeniem o rzecz, wówczas musi oznajmić spór swemu poprzednikowi. Gdyby tego zaniechał, nie traci wprowadzić prawa do odszkodowania, lecz poprzednik jego przeciwstawić mu może wszelkie zarzuty, które nie zostały wywiedzione przeciwko osobie trzeciej, i uwolnić się tem samem od wynagrodzenia szkody o tyle, o ile uznane zostanie, że te zarzuty byłyby spowodowały inne rozstrzygnięcie przeciw osobie trzeciej, gdyby się było z nich uczyniło odpowiedni użytek.

§ 123.

§ 932. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli wada uzasadniająca rękojmię jest tego rodzaju, że już nie może być usunięta i że przeszkadza prawidłowemu używaniu rzeczy, odbiorca może żądać zupełnego zniesienia umowy, natomiast jeżeli wada nie przeszkadza prawidłowemu używaniu albo da się usunąć, może żądać albo stosownego niższenia odpłaty, albo poprawy lub uzupełnienia tego, czego zabrakło. Na wszelki przypadek odpowiada oddawca za szkodę zawinioną.

Nieznaczone umniejszenie wartości pozostaje bez uwzględnienia.

§ 124.

Po § 932. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 932. *a.* Podczas sporu o zniszczenie umowy z powodu wady bydłęcia sąd na wniosek jednej ze stron winien wówczas, gdy oględziny już nie są potrzebne, pozwoli tymczasowem zarządzeniem na sądową sprzedaż zwierzęcia i na złożenie ceny do sądu.

§ 125.

§ 933. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto chce żądać rękojmi, musi prawa swego dochodzić co do nieruchomości w ciągu lat trzech, co do ruchomości w ciągu sześciu miesięcy, a jeśli chodzi o wadę bydłęcia, w ciągu sześciu tygodni, w przeciwnym razie skarga gaśnie. Termin rozpoczyna się od dnia dostawienia rzeczy, jeśli zaś chodzi o rękojmię z powodu takiej wady bydłęcia, dla której istnieje termin domniemania, od dnia, w którym ten termin się kończy; jeśli chodzi o rękojmię z powodu roszczenia o rzecz podniesionego przez osobę trzecią, od dnia tego, w którym nabywca o roszczeniu się dowiedział.

Nabywca zachowuje możność dochodzenia drogą obrony, jeśli w ciągu terminu zawiadomili oddawcę o wadzie.

§ 126.

Dopóki nie zacznie obowiązywać rozporządzenie, które ma być wydane na podstawie § 118., mają także nadal zastosowanie obowiązujące dotąd postanowienia § 925. p. ks. u. c. Tak samo i do przypadków, w których oddanie zwierzęcia nastąpiło przed nastaniem mocy obowiązującej takiego rozporządzenia.

Postanowienia §§ 119. do 125. mają zastosowanie nawet i wówczas, gdy umowę zawarto przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 6.

Przymywanie do gospody.

§ 127.

§ 970. p. ks. u. c. otrzymuje napis „Przymywanie do gospody“ i opiewać będzie:

Oberżysci, którzy trudnią się goszczeniem obcych, odpowiadają jako zachowcy za rzeczy wniesione przez przyjętych gości, jeśli nie udowodnią, że szkody nie spowodowali ani sami albo

ktos z ich służby ani też żadna z osób obcych, mających przystęp do domu. Jeżeli do powstania szkody przyczyniła się także wina poszkodowanego, sędzia oceni z okoliczności, czy i w jakiej wysokości należy się wynagrodzenie.

Jako wniesione uważa się rzeczy, które oddano gospodarzowi albo komu z jego służby albo umieszczono w miejscu, które oni wskażą albo które na to jest przeznaczone. Tak samo przedsiębiorcy, którzy utrzymują stajnie i lokalności na składy przeznaczone, odpowiadają za umieszczone u nich zwierzęta i pojazdy i za rzeczy znajdujące się na tychże.

Na równi z oberżystą zostają posiadacze zakładów kąpielowych ze względu na rzeczy, które goście kąpielowi zwyczajnie ze sobą przynoszą.

§ 128.

Po § 970. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 970. *a.* Uchylenie się od odpowiedzialności przez plakaty nie ma skutku prawnego. Za kosztowności, pieniądze i papiery wartościowe oberżysta odpowiada tylko do wysokości 1000 K, chyba, że rzeczy te przyjął w przechowanie, znając ich właściwości albo że szkodę zawinił sam lub jego służba.

§ 970. *b.* Roszczenie o wynagrodzenie szkody, wynikające z przyjęcia do gospody, gaśnie, jeśli poszkodowany po otrzymaniu wiadomości o szkodzie nie zawiadomi bezzwłocznie oberżysty. To jednak nie obowiązuje, jeśli oberżysta wzięł rzeczy w przechowanie.

§ 970. *c.* Osobom w § 970. wymienionym służy prawo zatrzymania wniesionych rzeczy na zabezpieczenie pretensyj, wynikających z ugoszczenia i żywienia tudzież wydatków poczynionych dla gości.

§ 129.

Powyższe postanowienia nie mają zastosowania, jeśli przyjęcie do gospody odbyło się przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 7.

Sprzedaż z zastrzeżeniem odkupienia i kupno na próbę.

§ 130.

§ 1070. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Zastrzeżenie odkupienia dopuszczalne jest tylko co do nieruchomości i służy sprzedawcy tylko na czas jego życia. Nie może on swego prawa przenosić ani na dziedziców ani na kogo innego. Jeśli prawo wpisane jest do ksiąg publicznych,

zwrot rzeczy może być żądany także od osoby trzeciej, a z tą postąpić należy wedle tego, czy posiada rzecz w dobrej czy złej wierze.

§ 131.

Postanowienia §§ 133., ustęp ostatni, i 150., ustęp 2., ordynacyi egzekucyjnej pozostają w mocy.

§ 132.

§ 1080. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kupno na próbę zawiera się pod warunkiem zależnym od dowolności kupującego, że towar uzna za dobry. Warunek jest w przypadkach wątpliwych warunkiem zawieszającym; kupno nie wiąże kupującego, zanim towaru nie uzna za dobry, sprzedawca przestaje być wiązany, jeśli kupujący do końca czasu próbnego nie uzna towaru za dobry.

§ 133.

§ 1081. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy rzecz już oddano celem obejrzenia lub próby, milczenie kupującego po upływie czasu próbnego uważane będzie za uznanie rzeczy za dobrą.

§ 134.

Postanowienia §§ 132. i 133. nie mają zastosowania do umów, które zawarło przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 8.

Umowa o najem lub dzierżawę.

§ 135.

§ 1096. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Wynajmujący i wydzierżawiający obowiązani są oddać i utrzymywać przedmiot najmu lub dzierżawy własnym kosztem w stanie zdatnym do użytku i nie przeszkadzać najemcy lub dzierżawcy w umówionem używaniu lub użytkowaniu. Jeżeli przedmiot najmu lub dzierżawy w czasie oddania jest tak wadliwy albo w czasie trwania najmu lub dzierżawy stanie się bez winy najemcy lub dzierżawcy tak wadliwym, że nie nadaje się do umówionego używania, najemca i dzierżawca zwolnieni są od płacenia czynszu na czas trwania i w miarę nieprzydatności. Przy najmie nieruchomości zwolnienia tego zrzec się z góry nie można.

Dzierżawca tylko o tyle ponosić ma sam zwykłe naprawy budynków gospodarskich, o ile opędzić się dadzą materiałami znajdującymi się w dobrach i usługami, których wedle właściwości dobra ma prawo żądać.

§ 136.

§ 1097. p. ks. u. c. opiewać będzie:

(Gdy zajdzie potrzeba napraw, do których obowiązany jest wynajmujący lub wydzierżawiający, najemca lub dzierżawca ma obowiązek donieść bezzwłocznie wynajmującemu lub wydzierżawiającemu pod rygorem wynagrodzenia szkody. Najemcę lub dzierżawcę uważa się za sprawującego interesa bez zlecenia, jeśli na przedmiot najmu lub dzierżawy poczynił nakład, który wynajmujący lub wydzierżawiający winien był uczynić (§ 1036.) albo który był pożyteczny (§ 1037); zwrotu jednak winien żądać sądownie najpóźniej w sześć miesięcy po zwróceniu przedmiotu najmu lub dzierżawy, w przeciwnym razie skarga gaśnie.

§ 137.

§ 1098. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Najemcy i dzierżawcy mają prawo, stosownie do umowy przez czas oznaczony używać i użytkować rzeczy najęte i zadzierżawione lub też podnajmować je lub poddzierżawiać, jeżeli to może się stać bez szkody dla właściciela a w umowie wyraźnie nie jest zabronione.

§ 138.

§ 1100. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy się inaczej nie umówiono ani też niema innego zwyczaju miejscowego, czynsz ma być płacony półrocznie, jeśli rzecz najęto lub zadzierżawiono na rok lub na lat kilka, natomiast przy krótszych najmach lub dzierżawach po upływie czasu najmu lub dzierżawy.

§ 139.

§ 1101. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Do zabezpieczenia czynszu najmu wynajmujący rzecz nieruchomą ma prawo zastawu na wniesionych przedmiotach urządzenia i ruchomościach, które należą do najemcy lub jego we wspólnem gospodarstwie z nim żyjących członków rodziny, o ile one nie są wyłączone od egzekucyi. Prawo zastawu gaśnie, skoro przedmioty te zabrane zostaną, zanim je zastawniczo opisano, chyba że zabranie ich nastąpiło skutkiem zarządzenia sądowego, a wynajmujący nie zgłosił swego prawa w sądzie w ciągu trzech dni po wykonaniu.

Jeśli najemca się wyprowadza albo rzeczy usuwa, zanim czynsz będzie zapłacony lub zabezpieczony, wynajmujący może rzeczy zatrzymać na własne niebezpieczeństwo, lecz musi w przeciągu trzech dni żądać zastawniczego opisanie albo rzeczy wydać.

Wydzierżawiającemu grunt służy w równej rozciągłości i z równym skutkiem prawo zastawu na bydle znajdującem się na gruncie wydzierżawionem

i na sprzętach gospodarskich tudzież na owocach na miejscu jeszcze się znajdujących.

§ 140.

§ 1102. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Wynajmujący lub wydzierżawiający może sobie wprawdzie wymówić płacenie czynszu z góry. Gdyby jednak najemca lub dzierżawca zapłacił więcej aniżeli za jeden okres najmu lub dzierżawy, może zapłatę przeciwstawić wierzycielowi później wpisanemu albo nowemu właścicielowi tylko wówczas, gdy zapłatę uwidoczniło w księdze publicznej.

§ 141.

§ 1104. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeśli rzeczy najętej lub dzierżawionej całkiem nie można używać lub użytkować z powodu przypadków nadzwyczajnych, jakoto ognia, wojny lub zarazy, wielkich powodzi, gradobicia albo całkowitego nieurodzaju, wynajmujący lub wydzierżawiający nie jest obowiązany do przywrócenia stanu poprzedniego, lecz także czynsz najmu lub dzierżawy nie ma być płacony.

§ 142.

§ 1105. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy mimo takiego przypadku pozostanie najemcy ograniczone używanie przedmiotu najmu, natenczas opuszcza się mu stosunkową część czynszu najmu. Dzierżawcy należy się opust czynszu dzierżawnego, jeśli skutkiem przypadków nadzwyczajnych pożytki z nieruchomości tylko na rok jeden zadzierżawionej spadły o więcej niż połowę zwyczajnego dochodu. Wydzierżawiający obowiązany jest opuścić tyle, ile skutkiem tego ubytku nie dostaje do czynszu dzierżawnego.

§ 143.

§ 1107. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli przedmiot najmu lub dzierżawy nie może być używany lub użytkowany nie z powodu uszkodzenia lub nieużyteczności powstałej w inny sposób, lecz z powodu przeszkody lub nieszczęśliwego przypadku, które się wydarzyły najemcy lub dzierżawcy, albo jeżeli w czasie uszkodzenia plody już były od gruntu oddzielone, niepomysłny przypadek dotyka jedynie samego najemcy lub dzierżawcy. Musi on mimo to zapłacić czynsz. Wynajmujący lub wydzierżawiający musi jednak dać sobie potrącić to, co przytem zaoszczędził w nakładach i owe korzyści, które osiągnął przez innego rodzaju spożytkowanie przedmiotu najmu lub dzierżawy.

§ 144.

§ 1109. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Po ukończeniu umowy o najem lub dzierżawę najemca lub dzierżawca zwrócić musi rzecz podług inventarza, jeżeli był spisany, albo przynajmniej w takim stanie, w jakim ją odebrał, zadzierżawione zaś grunta z uwzględnieniem pory roku, w której dzierżawa się ukończyła, w zwykłej kulturze gospodarczej. Od zwrócenia nie może go uchronić ani prawo zatrzymania albo zarzut potrącenia ani nawet zarzut poprzedniego prawa własności.

§ 145.

Po § 1116. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 1116. a. Śmierć jednej strony kontraktowej nie znosi umowy o najem lub dzierżawę. Najmcy mieszkań jednak w razie śmierci najemcy mogą być rozwiązane bez względu na umówiony czas trwania tak przez dziedziców najemcy jakoteż przez wynajmującego z zachowaniem ustawowego terminu wypowiedzenia.

§ 146.

§ 1117. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Najemca lub dzierżawca ma prawo odstąpić od umowy bez wypowiedzenia także i przed upływem umówionego czasu, jeśli przedmiot najmu lub dzierżawy w takim stanie oddany mu został albo bez jego winy do takiego stanu doszedł, który go czyni niezdolnym do umówionego używania, albo jeżeli znaczna część zostanie na dłuższy czas mu odjęta albo stanie się niezdolną do użycia. Z powodu szkodliwości najętego mieszkania dla zdrowia prawo to służy najemcy, chociażby w umowie był się tego zrzekł albo zawierając umowę wiedział o stanie mieszkania.

§ 147.

§ 1121. p. ks. u. c. opiewać będzie:

W przypadku przymusowej sądowej sprzedaży z prawem najmu lub dzierżawy, jeśli jest w księgach publicznych zapisane, postępować należy tak, jak ze służebnością. Jeśli nabywca niema objąć prawa najmu lub dzierżawy, najemca lub dzierżawca ustąpić mu musi po należytem wypowiedzeniu.

§ 148.

Postanowienia §§ 135., 138. i 145. nie mają zastosowania do umów o najem lub dzierżawę zawartych przed dniem 1. stycznia 1917, postanowienie § 140. nie ma zastosowania do zapłat z góry uczynionych przed tym dniem, postanowienie § 147. nie ma zastosowania do umów najmu lub dzierżawy, które przed tym dniem wpisane zostały do ksiąg publicznych.

§ 149.

Postanowienia §§ 136., 137., 139., 141., 142., 143., 144. i 146. mają zastosowanie także i do umów o najem lub dzierżawę, zawartych przed dniem 1. stycznia 1917 z tym wyjątkiem, że ograniczenia pod względem przedmiotów podlegających prawu zastawu wynajmującego lub wydzierżawiającego, zawarte w § 139., obowiązują tylko co do pretensyj o czynsz, które powstały po upływie czasu, w ciągu którego stosunek najmu lub dzierżawy po dniu 1. stycznia 1917 mógł być rozwiązany przez wynajmującego lub wydzierżawiającego.

Tytuł 9.

Umowa o usługi i umowa o dzieło.
Umowa o nakład.

§ 150.

Rozdział 26. części II. powszechnej księgi ustaw cywilnych otrzymuje napis „O umowach o świadczenie usług” i opiewać będzie:

Umowa o usługi i umowa o dzieło.

§ 1151. Gdy kto obowiązuje się do pełnienia usług dla drugiego na pewien czas, powstaje umowa o usługi; gdy kto podejmuje się wykonania dzieła za wynagrodzeniem, umowa o dzieło.

O ile z tem połączone jest sprawowanie interesów (§ 1002.), muszą być także przestrzegane przepisy o kontrakcie pełnomocnictwa.

§ 1152. Jeśli w umowie nie oznaczono wynagrodzenia a także nie umówiono bezpłatności, przyjmuje się za umówione stosowne wynagrodzenie.

1. Umowa o usługi.

§ 1153. Jeśli z umowy o usługi albo z okoliczności nie wynika nic innego, pracownik winien pełnić usługi osobiście a prawa do usług przenosić nie można. Jeżeli nie umówiono się co do rodzaju i rozmiaru usług, ma się pełnić usługi, jakie odpowiadają okolicznościom.

Prawo do wynagrodzenia.

§ 1154. Wynagrodzenie płacić należy po spełnieniu usług, jeśli niema innej umowy albo jeśli co do rodzaju usług, o które chodzi, niema innego zwyczaju.

Wynagrodzenie oznaczone na miesiące albo na krótsze okresy czasu płacić należy przy końcu każdego okresu; wynagrodzenie oznaczone dłuższymi okresami czasu z końcem każdego miesiąca

kalendarzowego. Wynagrodzenie oznaczone na godziny, od sztuki lub według świadczeń jednostkowych płacić należy za dokonane już świadczenia z końcem każdego tygodnia kalendarzowego, gdy jednak chodzi o usługi wyższe, z końcem każdego miesiąca kalendarzowego.

Zawsze jednak zasłużone już wynagrodzenie staje się płatnem z ukończeniem stosunku służbowego.

§ 1154. a. Kto pełni usługi za wynagrodzeniem od sztuki lub podług świadczeń jednostkowych, może żądać przed zapadłością wynagrodzenia zaliczki, odpowiadającej usługom spełnionym i swoim wydatkom.

1154. b. Pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia, jeżeli po najmniej czternastodniowym pełnieniu usług dozna przeszkody w pełnieniu tych usług skutkiem choroby lub nieszczęśliwego przypadku przez czas stosunkowo krótki, lecz tygodnia nie przekraczający, a nie zawinił tego ani rozmyślnie ani z niedbalstwa wyższego stopnia. Tak samo ma się rzecz, jeśli dozna przeszkody w pełnieniu usług bez własnej winy z innych ważnych jego samego dotyczących się przyczyn.

Kwoty, które pracownik pobiera za czas przeszkody na podstawie ubezpieczenia publicznoprawnego, służbodawca potrącić sobie może w takiej części, jaka odpowiada stosunkowi, w jakim zostają faktyczne jego wkładki do ogólnej sumy opłat za ubezpieczenie.

§ 1155. Także i za usługi, które nie zostały wykonane, należy się pracownikowi wynagrodzenie, jeśli był gotów do ich pełnienia a doznał przeszkody z przyczyn zachodzących po stronie służbodawcy; jednakże musi sobie dać policzyć to, co oszczędził skutkiem niewykonywania usług albo zarobił zajmując się czem innem lub co rozmyślnie zarobić zaniedbał.

Jeśli skutkiem takich okoliczności przy pełnieniu usług doznał uszczerbku przez stratę czasu, należy mu się stosowne odszkodowanie.

Obowiązki służbodawcy w przypadkach choroby.

§ 1156. Gdy pracownik przyjęty jest do spółności domowej służbodawcy, w stosunku służbowym, który przeważnie wypełnia jego czynność zarobkową, natenczas w przypadku zachorowania niespowodowanego ani rozmyślnie ani niedbalstwem wyższego stopnia, służbodawca obowiązany jest obok zapłaty jego pohorów pieniężnych dać mu potrzebne utrzymanie i opiekę lekarską tudzież konieczne środki lecznicze na czas do dni czterech, jeśli stosunek służbowy trwa już dni czterech, a na czas do czterech tygodni, jeśli trwa już pół roku.

Utrzymanie i leczenie dane być może także i przez umieszczenie w zakładzie chorych albo, jeśli pracownik na to przystaje u trzecich osób. Jeśli rodzaj choroby konieczniej tego wymaga, pracownik może żądać pielęgowania w zakładzie chorych.

Obowiązki nałożone temi postanowieniami na służbodawcę nie powstają, jeśli stosunek służbowy zawiązany został tylko na czas przemijającej potrzeby i nie trwał jeszcze przez miesiąc.

§ 1156. *a.* Wydatki gotówką na opiekę lekarską i sprawienie koniecznych środków leczniczych tudzież kosztu pielęgowania w zakładzie chorych albo u osób trzecich mogą być policzone na pobory pieniężne, przypadające pracownikowi za czas choroby.

Kwoty, które pracownik pobiera za czas choroby na podstawie ubezpieczenia publiczno-prawnego, można policzyć na pobory pieniężne w takiej części, jaka odpowiada stosunkowi faktycznych wkładów służbodawcy do ogólnej sumy opłat za ubezpieczenie. Wszystkie inne obowiązki służbodawcy wymienione w § 1156. odpadają o tyle, o ile pracownik otrzymuje równe świadczenia na podstawie ubezpieczenia.

Zgaśnięcie praw.

§ 1156. *b.* Obowiązki służbodawcy z §§ 1154 *b.* i 1156. gasną, jeśli stosunek służbowy skończy się skutkiem upływu czasu, na który został zawiązany, albo skutkiem dawniejszego wypowiedzenia lub wydalenia, które nie zostało spowodowane po myśli § 1154. *b.* chorobą albo innemi ważnemi przyczynami, tyjącemi się osoby pracownika. Jeżeli pracownik wydalony zostanie z powodu przeszkody albo jeżeli otrzyma wypowiedzenie w czasie trwania przeszkody, w takim razie nie bierze się na uwagę spowodowanego tem ukończenia stosunku służbowego, o ile chodzi o wymienione prawa.

Obowiązek pieczy służbodawcy.

§ 1157. Służbodawca winien usługi tak uregulować i co do lokalności i sprzętów, których ma dostarczyć albo które dostarczył, postarać się własnym kosztem o to, ażeby życie i zdrowie pracownika były, o ile to wedle natury usług jest możebne, chronione.

Jeżeli pracownik przyjęty jest do wspólności domowej pracodawcy, tenże ostatni winien wydać zarządzenia, jakie są potrzebne ze względu na zdrowie, obyczajność i religię pracownika co do mieszkania i sypialni, co do żywności tudzież co do czasu pracy i wypoczynku.

Zakończenie stosunku służbowego.

§ 1158. Stosunek służbowy kończy się z upływem czasu, na jaki go zawarto.

Stosunek służbowy zawiązany na próbę albo tylko na czas przemijającej potrzeby rozwiązać może w ciągu pierwszego miesiąca każda strona każdej chwili.

Stosunek służbowy zawarty na czas życia pewnej osoby albo na dłużej niż pięć lat, pracownik rozwiązać może po upływie pięciu lat za sześciomiesięcznem wypowiedzeniem.

Jeśli bez oznaczenia czasu stosunek służbowy zawiązano lub nadal utrzymywano, można go rozwiązać przez wypowiedzenie podług następujących postanowień.

Terminy wypowiedzenia.

§ 1159. Wypowiedzieć można:

jeśli w stosunku służbowym, który nie ma za przedmiot usług wyższych, wynagrodzenie oznaczono na godziny lub dni, od sztuki lub według świadczeń jednostkowych, każdego czasu na dzień następny: jeśli taki stosunek służbowy wypełnia przeważnie czynność zarobkową pracownika i trwał już trzy miesiące, albo jeśli wynagrodzenie oznaczono na tygodnie, najpóźniej w pierwszym dniu powszednim na koniec tygodnia kalendarzowego. W razie wynagrodzenia od sztuki lub według świadczeń jednostkowych, wypowiedzenie w żadnym razie skutku nie odnosi przed ukończeniem świadczeń, których wykonywanie jest w toku w czasie wypowiedzenia.

§ 1159. *a.* Jeżeli stosunek służbowy, którego przedmiotem są usługi wyższe, wypełnia przeważnie czynność zarobkową pracownika, a trwał już trzy miesiące, zachowany być musi co najmniej czterotygodniowy termin wypowiedzenia bez względu na sposób wyznaczenia wynagrodzenia.

To samo obowiązuje w ogóle, jeśli wynagrodzenie wyznaczono według lat.

§ 1159. *b.* We wszystkich innych przypadkach stosunek służbowy rozwiązany być może z zachowaniem najmniej czternastodniowego terminu wypowiedzenia.

§ 1159. *c.* Termin wypowiedzenia musi być zawsze jednakowy dla obydwu stron. Jeśli ustanowiono terminy odmienne, natenczas obowiązuje dla obydwu stron termin dłuższy.

Poszukiwanie nowej posady.

§ 1160. Jeśli pracownik przyjęty jest do wspólności domowej służbodawcy albo stosunek służbowy przeszkadza mu w poszukiwaniu innej służby, należy mu w tym celu po wypowiedzeniu na żądanie pozostawić stosowny czas wolny nie uszczuplając wynagrodzenia.

Konkurs.

§ 1161. Ordynacja konkursowa stanowi, jakie skutki na stosunek służbowy wywiera otwarcie konkursu do majątku służbodawcy.

Rozwiązanie przedwczesne.

§ 1162. Z ważnych powodów może każda strona rozwiązać stosunek służbowy zawarty na pewien oznaczony czas przed upływem tego czasu, w innych zaś przypadkach bez zachowania terminu wypowiedzenia.

§ 1162. a. Jeśli pracownik wystąpi przed czasem bez ważnego powodu, służbodawca może albo obok wynagrodzenia szkody żądać, aby ponownie wstąpił do służby, albo żądać wynagrodzenia szkody z powodu niedotrzymania umowy. Jeżeli pracownika wydano przed czasem z jego winy, w takim razie ma wynagrodzić szkodę z powodu niedotrzymania umowy. Za dokonane już usługi, za które wynagrodzenie jeszcze nie jest płatne, przysługuje pracownikowi prawo do odpowiedniej części wynagrodzenia tylko o tyle, o ile one skutkiem przedwczesnego rozwiązania stosunku służbowego nie straciły dla służbodawcy wartości całkowicie lub przeważnie.

§ 1162. b. Jeśli pracodawca wywali przed czasem pracownika bez ważnego powodu albo jeśli ponosi winę w tem, że pracownik przed czasem ustąpił, wówczas tenże nie tracąc prawa dalszego wynagrodzenia szkody, zachowuje zapewnione mu umową prawo do wynagrodzenia za czas, który byłby musiał upłynąć do chwili, kiedy stosunek służbowy kończy się przez upływ czasu umownego albo przez wypowiedzenie prawidłowe, przyczem wliczone ma być to, co oszczędził wskutek niepełnienia usług albo co zarobił w innem zajęciu albo co rozryślnie zaniedbał zarobić. Jeżeli jednak czas wyżej wymieniony nie przekracza trzech miesięcy, może pracownik żądać natychmiast całego wynagrodzenia, należącego mu się za ten czas, bez potrącenia.

§ 1162. c. Gdyby obydwie strony ponosiły winę przedwczesnego rozwiązania stosunku służbowego, sędzia rozstrzygnie według swobodnego uznania, czy i w jakiej wysokości należy się wynagrodzenie szkody.

§ 1162. d. Roszczenia z powodu przedwczesnego wystąpienia lub przedwczesnego wydalenia po myśli §§ 1162. a i 1162. b dochodzone być muszą sądnie w ciągu sześciu miesięcy po upływie dnia, w którym można je było podnieść, inaczej są wykluczone.

Świadcstwo.

§ 1163. Przy ukończeniu stosunku służbowego należy wydać pracownikowi na jego żądanie pisemne świadectwo o czasie trwania i rodzaju usług. Jeśli pracownik żąda świadectwa w ciągu trwania stosunku służbowego, należy mu je wystawić na jego koszt. Wpisy i uwagi w świadectwie, które pracownikowi utrudniają osiągnięcie nowej posady, są niedopuszczalne.

Świadectwa pracownika, które znajdują się w przechowaniu służbodawcy, należy wydać pracownikowi każdego czasu na jego żądanie.

Przepisy bezwzględnie obowiązujące.

§ 1164. Uprawnienia pracownika wynikające z postanowień §§ 1154., ustęp 3., 1156. do 1159. b, 1160. i 1162. a do 1163. nie mogą być umową służbową ani uchylone ani ograniczone.

2. Umowa o dzieło.

§ 1165. Przedsiębiorca jest obowiązany, wykonać dzieło osobiście albo dać je wykonać pod swoją osobistą odpowiedzialnością.

§ 1166. Jeżeli ten, kto podjął się wykonania rzeczy, dostarczyć ma w tym celu materiały, umowę w razie wątpliwości uważać należy za umowę o kupno; jeżeli zaś materiały dostarcza zamawiający, w razie wątpliwości umowę o dzieło.

Rękojnia za wady.

§ 1167. W razie istotnych wad, które czynią dzieło nieprzydatnem lub sprzeciwiają się wyraźnie wymowie, zamawiający może odstąpić od umowy. Gdyby tego nie chciał albo gdyby wady nie były ani istotne ani też nie sprzeciwiały się wyraźnej wymowie, wówczas może żądać poprawienia, gdyby to nie wymagało niestosunkowego nakładu, albo też żądać może odpowiedniego umniejszenia wynagrodzenia. Do poprawienia winien on przedsiębiorcy wyznaczyć stosowny termin i oświadczyć, że po upływie tego terminu nie przyjmie poprawy. Pozatem mają zastosowanie ogólne postanowienia odnoszące się do rękojmi przy umowach odpłatnych.

Udaremnienie wykonania.

§ 1168. Gdy wykonanie dzieła nie dojdzie do skutku, przedsiębiorcy mimo to należy się umówione wynagrodzenie, jeśli do świadczenia był gotów a doznał przeszkody z przyczyn zachodzących

po stronie zamawiającego: musi on jednak dać sobie policzyć to, co zaoszczędził skutkiem niewykonania roboty albo co przez inne zajęcie zarobił albo co umyślnie zarobić zaniedbał. Jeśli skutkiem takich okoliczności doznał przy wykonaniu dzieła uszczerbku przez stratę czasu, należy mu się stosowne wynagrodzenie.

Jeżeli zamawiający zaniecha swego współdziałania, którego do wykonania dzieła potrzeba, przedsiębiorca ma także prawo wyznaczyć mu do uzupełnienia stosowny termin i oświadczyć, że po bezskutecznym upływie terminu umowa uważana będzie za zniszoną.

§ 1168. *a.* Jeżeli dzieło skutkiem czystego przypadku ulegnie zniszczeniu przed jego objęciem, przedsiębiorca nie może żądać wynagrodzenia. Utratę materiału ponosi strona, która go dostarczyła. Gdy zaś dzieło nie uda się skutkiem oczywiście nieprzydatności materiału, którego dostarczył zamawiający albo też skutkiem oczywiście błędnych wskazówek zamawiającego, natenczas przedsiębiorca odpowiada za szkodę, jeśli zaniechał przestrzedz zamawiającego.

Obowiązek pieczy.

§ 1169. Postanowienia § 1157., z wyjątkiem tych, które tyczą się uregulowania usług tudzież czasu pracy i wypoczynku, mają odpowiednie zastosowanie do umowy o dzieło.

Zapłata wynagrodzenia.

§ 1170. Z reguły płacić należy wynagrodzenie po ukończeniu dzieła. Jeżeli zaś dzieło wykonywa się w pewnych odstępach, albo jeżeli połączone są z tem wydatki, do których przedsiębiorca się nie zobowiązywał, ma on prawo żądania już naprzód stosunkowej części wynagrodzenia i zwrotu poczynionych wydatków.

§ 1170. *a.* Jeśli umowę zawarto na podstawie preliminarza z wyraźną rękojnią za jego prawdziwość, przedsiębiorca nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, chociaż rozmiar lub kosztowność robót prelininowanych nie dały się przewidzieć.

Jeśli podstawą jest preliminarz bez rękojmi a znaczne przekroczenie jego okaże się nieuniknione, zamawiający może odstąpić od umowy wynagradzając odpowiednio przedsiębiorcę za robotę przezeń wykonaną. Skoro przekroczenie takie okaże się nieuniknione, przedsiębiorca bezzwłocznie zawiadomić ma zamawiającego, w przeciwnym razie traci wszelkie roszczenia z powodu robót dodatkowych.

Zgaśnięcie skutkiem śmierci.

§ 1171. Umowa o dzieło, przy których wykonaniu zależy na szczególnych przymiotach

przedsiębiorcy, gaśnie skutkiem jego śmierci a dziedzice jego mogą żądać jedynie tylko ceny za przygotowany przydatny materiał i części wynagrodzenia, odpowiadającej wartości roboty wykonanej. Jeśli umrze zamawiający, dziedzice są nadal związani umową.

3. Umowa o nakład.

§ 1172. Umową o nakład zobowiązuje się autor dzieła literackiego, artystycznego lub fotograficznego, albo jego następca prawny, oddać drugiemu dziełu celem wydania, tenże zaś (nakładca) obowiązując się do rozmnożenia go i wypuszczenia w obieg.

§ 1173. Jeśli nie oznaczono ilości wydań, nakładca uprawniony jest tylko do jednego wydania. Przed wyczerpaniem wydania autor może dziełem rozrządzić inaczej tylko wtedy, jeśli nakładcy da stosowne odszkodowanie.

4. Świadczenie na cel niedozwolony.

§ 1174. Kto świadomie dał co na wykonanie czynności niemożliwej albo niedozwolonej, nie może żądać zwrotu. Jak dalece skarb państwa uprawniony jest zabrać to, postanawiają rozporządzenia polityczne. Jeżeli zaś celem zapobieżenia czynności niedozwolonej dano coś temu, kto chciał czynność taką dopełnić, można żądać zwrotu.

Zwrotu pożyczki danej celem gry zakazanej żądać nie można.

§ 151.

Dla niektórych miejscowości albo obszarów i grup stosunków służbowych może być drogą rozporządzenia bliżej określony czas, który pracownikowi zostawić należy po wypowiedzeniu w celu poszukiwania innej posady.

§ 152.

Postanowienia § 150. mają zastosowanie do stosunków służbowych, jakie istnieją w dniu 1. stycznia 1917. §§ 1162. do 1162. *d*, p. ks. u. c. nie mają jednak zastosowania, jeśli stosunek służbowy przedwcześnie rozwiązano przed dniem 1. stycznia 1917.

§ 153.

Nie mają zastosowania postanowienia § 150. do stosunku służbowego osób, które ustanowione są jako urzędnicy albo słudzy dworu, państwa, zakładu państwowego, kraju, powiatu, gminy albo funduszu publicznego, o ile stosunek służbowy

nie polega na umowie prywatno-prawnej. Nienaruszone pozostają szczególne przepisy ustawowe istniejące dla pewnych stosunków służbowych, w szczególności przepisy powszechnej ustawy górniczej, ustawy przemysłowej i ustawy z dnia 28. lipca 1902, Dz. u. p. Nr. 156, tudzież ustawy o pomocnikach handlowych, ustawy o urzędnikach gospodarczych, ordynacyj dla sług domowych i czeladzi, dalej istniejące przepisy regulaminu ruchu kolei żelaznych i statutu organizacyjnego administracyi kolejowej, odnoszące się do prawa nadzoru i prawa dyscyplinarnego nadzorczych władz kolejowych nad funkcyjaryuszami kolei państwowych i prywatnych.

O ile w szczególnych przepisach ustawowych, istniejących dla pewnych stosunków służbowych, niema postanowień o umowie o usługi, mają zastosowanie postanowienia § 150.

Tytuł 10.

Prawo wynagrodzenia szkody.

§ 154.

§ 1295. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Każdy ma prawo żądać od uszkodziela wynagrodzenia szkody, którą tenże mu wyrządził z winy; bez różnicy, czy szkodę spowodowano przekroczeniem obowiązku umownego czy też bez względu na umowę.

Także i ten, kto w sposób wykraczający przeciw dobrym obyczajom rozmyślnie wyrządza szkodę, odpowiada za to, wszelako gdy to się stanie w wykonaniu jakiego prawa, tylko wówczas, jeśli wykonanie prawa miało widocznie na celu wyrządzenie drugiemu szkody.

§ 155.

§ 1305. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto używa swego prawa w granicach prawnych (§ 1295., ustęp 2.) nie odpowiada za szkodę wynikającą stąd drugiemu.

§ 156.

Po § 1306. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 1306. a. Gdy kto w stanie konieczności wyrządzi komu szkodę w celu odwrócenia od siebie albo innych niebezpieczeństwa bezpośrednio grożącego, natenczas sędzia orzec winien, czy i w jakiej rozciągłości szkodę wynagrodzić należy, biorąc pod rozwagę, czy poszkodowany zaniechał obrony ze względu na grożące drugiemu niebezpieczeństwo, jak niemniej stosunek wielkości uszkodzenia do tegoż niebezpieczeństwa albo w końcu majątek uszkodziela i poszkodowanego.

§ 157.

§ 1307. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeśli kto z własnej winy wprawił się w stan pomieszanania zmysłów albo w stan konieczności, wówczas także szkodę w tym stanie wyrządzoną należy przypisać jego zawinieniu. To samo obowiązuje także co do osoby trzeciej, która winą swoją spowodowała taki stan u uszkodziela.

§ 158.

§ 1308. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli obłąkani, głupowaci albo niedojrzali wyrządzą szkodę temu, który przez jakiekolwiek zawinienie sam dał do tego powod. nie może on żądać wynagrodzenia.

§ 159.

§ 1313. p. ks. u. c. dodać należy:

§ 1313. a. Kto obowiązany jest wobec drugiego do świadczenia, odpowiada temuż za winę swego zastępcy ustawowego tudzież osób, których używa do dopełnienia swego zobowiązania. tak, jak za swoją własną winę.

§ 160.

§ 1314. p. ks. u. c. — którego napis odpada — opiewać będzie:

Kto przyjmuje służbę bez świadectwa albo osobę ze względu na jej właściwości cielesne lub umysłowe niebezpieczną świadomie zatrzymuje w służbie albo jej daje przytułek, odpowiada gospodarzowi i domownikom za zwrot szkody spowodowanej skutkiem niebezpiecznej właściwości tych osób.

§ 161.

§ 1315. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Wogóle kto do załatwiania swoich spraw posługuje się osobą nieudolną albo świadomie posługuje się osobą niebezpieczną, odpowiada za szkodę, którą osoba taka w tym przymocie wyrządza komu trzeciemu.

§ 162.

§ 1316. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Oberżyci, którzy goszczą obcych, jak niemniej inne w § 970. wymienione osoby, dalej szyprowie i woźnice odpowiadają za szkodę, którą ich własni lub dodani przez nich słudzy wyrządzą gościowi lub podróżnemu w ich domu, w ich zakładzie lub w ich środku przewozowym na rzeczach wniesionych albo objętych.

§ 163.

§ 1319. p. ks. u. c. otrzymuje napis:
„6. Przez budowlę“ i opiewać będzie:

Jeśli skutkiem zawalenia się lub odpadnięcia części budynku lub innego na gruncie wystawionego dzieła kto zraniony zostanie albo inna szkoda będzie spowodowana, natenczas posiadacz budynku albo dzieła obowiązany jest do odszkodowania, jeśli zdarzenie nastąpiło skutkiem wadliwości dzieła a on nie udowodni, że dołożył wszelkiej staranności potrzebnej do odwrócenia niebezpieczeństwa.

§ 164.

§ 1320. p. ks. u. c. otrzymuje napis:
„7. Przez zwierzę“ i opiewać będzie:

Jeżeli kogo uszkodzi zwierzę, odpowiada za to ten, kto je do tego napędzał, drażnił lub je przechowywał zaniedbał. Kto zwierzę utrzymuje, ponosi odpowiedzialność, jeśli nie udowodni, że starał się o potrzebne przechowanie lub nadzór.

§ 165.

§ 1327. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeśli z uszkodzenia na ciele nastąpi śmierć, zwrócone być muszą nie tylko wszystkie koszty, ale nadto osobom pozostałym, o których utrzymanie zabity miał się starać podług ustawy, to, co skutkiem tego utracił.

§ 166.

§ 1328. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto karygodną czynnością albo też wogóle podstępem, groźbami lub nadużyciem stosunku zależności skłonił niewiastę do dozwolenia mu pozamałżeńskiego spółkowania, wynagrodzić jej winien poniesioną szkodę i utracony zysk.

§ 167.

§ 1329. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto kogo pozbawia wolności przez gwałtowne uprowadzenie, przez prywatne pojmanie lub rozmyślnie przez nieprawne aresztowanie, obowiązany jest przywrócić pokrzywdzonemu dawną wolność i dać zapelną zadośćuczynienie. Jeśli mu nie może już przywrócić wolności, wynagrodzić winien szkodę osobom, które po nim pozostały, tak samo jak w przypadku zabicia.

§ 168.

§ 1330. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeśli komu przez obrazę czei wyrządzono rzeczywistą szkodę lub ubytek w zysku, ma on prawo żądać wynagrodzenia.

To samo obowiązuje także, jeśli kto rozpowszechnia fakta, które zagrażają kredytowi, zarobkowaniu albo powodzeniu innej osoby a o których nieprawdziwości wiedział lub wiedzieć musiał. W tym przypadku można żądać także odwołania i tegoż ogłoszenia. Za wiadomość, udzieloną nie w sposób publiczny, o której nieprawdziwości nie wiedział ten, kto ją podał, nie odpowiada on, jeśli on albo ten, kto wiadomość otrzymał, miał co do niej interes uprawniony.

§ 169.

§ 1336. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Strony zawierające umowę mogą się osobno ułożyć, że w przypadku gdyby przyrzeczenie albo wcale nie albo nie w należyty sposób albo za późno zostało dopełnione, zamiast wynagrodzić się mającej szkody uiszczona być ma pewna kwota pieniężna lub inna (§ 912.). Gdyby nie było osobnego układu, dłużnik nie nabywa prawa uwolnienia się od dopełnienia przez zapłatę kwoty wynagrodzenia. Jeśli karę umowną przyrzeczono na przypadek niedotrzymania czasu lub miejsca dopełnienia, można jej żądać obok dopełnienia.

We wszystkich przypadkach sędzia, w razie potrzeby za przesłuchaniem znawców, winien zmniejszyć kwotę wynagrodzenia, jeżeli dłużnik wykaże, że jest przesadną.

§ 170.

Powyższe postanowienia nie mają zastosowania do uszkodzeń, które zdarzyły się przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 11.

Zapłała.

§ 171.

§ 1358. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto płaci dług cudzy, za który odpowiada osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi, wstępuje w prawa wierzyciela i ma prawo żądania od dłużnika zwrotu zapłaconego długu. W tym celu wierzyciel zaspokojony ma obowiązek wydania płacącemu wszystkich istniejących dowodów prawnych i środków zabezpieczenia.

§ 172.

§ 1422. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto płaci dług innej osoby, za który nie odpowiada (§ 1358.), ten przed zapłatą lub przy niej

może żądać od wierzyciela, aby mu odstąpił swe prawa; jeśli tak postąpił, zapłata ma skutek wykupienia wierzytelności.

§ 173.

§ 1423. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli wykupienie zaoferowano w porozumieniu z dłużnikiem, wierzyciel musi przyjąć zapłatę; lecz z wyjątkiem przypadku oszustwa nie odpowiada za ściągalskość i prawdziwość wierzytelności. Bez zezwolenia dłużnika osoba trzecia z reguły (§ 462.) wierzycielowi zapłaty narzucić nie może.

§ 174.

Do § 1426. p. ks. u. c. dodać należy jako zdanie końcowe:

Koszta kwitu ponosi wierzyciel, jeśli inaczej się nie umówiono.

§ 175.

Powyższe postanowienia nie mają zastosowania do zapłat, które uczyniono przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 12.

Przekaz.

§ 176.

§ 1400. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Przekaz świadczenia osoby trzeciej upoważnia odbiorcę przekazu (asygnatariusza) do odebrania świadczenia od przekazanego (asygnata) a tegoż ostatniego do świadczenia pierwszemu na rachunek przekazującego (asygnata). Bezpośrednie prawa przeciw przekazanemu nabywa odbiorca przekazu dopiero wówczas, gdy doszło go oświadczenie przekazanego o przyjęciu przekazu.

§ 177.

§ 1401. p. ks. u. c. — którego napis odpada — opiewać będzie:

O ile przekazany jest już dłużnikiem przekazującego pod względem uiszczyć się mającego świadczenia, jest on obowiązany wobec niego do zadośćuczynienia przekazowi. Jeżeli przekazem ma być umorzony dług przekazującego u odbiorcy, który przyjął przekaz, odbiorca jest obowiązany wezwać przekazanego do świadczenia.

Jeżeli odbiorca nie chce czynić użytku z przekazu albo przekazany odmówi przyjęcia lub świadczenia, odbiorca winien o tem donieść bezzwłocznie przekazującemu.

Umorzenie długu dokonywa się dopiero przez świadczenie, jeśli nic innego nie umówiono.

§ 178.

§ 1402. p. ks. u. c. — którego napis odpada — opiewać będzie:

Jeżeli przekazany przyjął przekaz wobec odbiorcy, może przeciwstawić mu tylko takie zarzuty, które tyczą się ważności przyjęcia albo wynikają z treści przekazu lub z osobistych jego z odbiorcą stosunków.

§ 179.

§ 1403. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Dopokąd przekazany nie przyjął przekazu wobec odbiorcy, przekazujący może przekaz odwołać. Jeżeli między przekazującym a przekazanym niema innego tytułu prawnego, obowiązują co do stosunku prawnego między nimi przepisy o kontrakcie pełnomocnictwa; przekaz jednak nie gaśnie wskutek śmierci przekazującego lub przekazanego. O ile zniesienie przekazu ma skutek prawny także wobec odbiorcy, zależy od stosunku prawnego, jaki istnieje między tymże a przekazującym.

Prawo odbiorcy przeciw przekazanemu ulega przedawnieniu trzechletniemu.

§ 180.

Powyższe postanowienia nie mają zastosowania do przekazów, wydanych przed dniem 1. stycznia 1917.

Tytuł 13.

Objęcie długu.

§ 181.

§ 1404. p. ks. u. c. otrzymuje napis: „5. Objęcie długu“ i opiewać będzie:

Kto przyrzeka dłużnikowi, że jego wierzycielowi dopełni świadczenia (objęcie dopełnienia), odpowiada dłużnikowi za to, że wierzyciel nie będzie żądał od niego świadczenia. Wierzycielowi bezpośrednio stąd żadne nie urasta prawo.

§ 182.

§ 1405. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Kto dłużnikowi oświadcza, że obejmuje jego dług (objęcie długu), wstępuje jako dłużnik w jego miejsce, jeśli wierzyciel zezwoli. Dopóki zezwolenie nie nastąpi albo w razie odmowy zezwolenia odpowiada on tak, jak przy objęciu dopełnienia (§ 1404.). Wierzyciel może zezwolenie oświadczyć albo wobec dłużnika albo wobec obejmującego.

§ 183.

§ 1406. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Nawet bez układu z dłużnikiem osoba trzecia może objąć dług na mocy umowy z wierzycielem.

Oświadczone wobec wierzyciela objęcie rozumieć należy w razie wątpliwości jako odpowiedzialność obok dotychczasowego dłużnika a nie zamiast niego.

§ 184.

§ 1407. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Obejmujący ma ze względu na dług objęty te same zobowiązania, jakie miał dłużnik dotychczasowy. Obejmujący przeciwstawić może wierzycielowi zarzuty wynikające ze stosunku prawnego między tymże a dotychczasowym dłużnikiem.

Zmiana dłużnika nie narusza praw ubocznych wierzytelności. Wszelako poręczyciele i zastawy ustanowione przez osoby trzecie odpowiadają nadal tylko wtedy, jeśli poręczyciel lub zastawca zgodził się na zmianę dłużnika.

§ 185.

§ 1408. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Gdy w razie nabycia nieruchomości nabywca obejmuje na siebie prawo zastawu na niej ciążące, należy to w razie wątpliwości rozumieć jako objęcie długu. Pozbywający może po dokonaniem przeniesienia własności wezwać pisemnie wierzyciela do przyjęcia w jego miejsce nowego dłużnika z tym skutkiem, że zezwolenie poczytaue będzie za udzielone, jeśli go wierzyciel nie odmówi w ciągu sześciu miesięcy. W wezwaniu musi być na ten skutek wyraźnie zwrócona uwaga.

§ 186.

§ 1409. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli kto obejmuje majątek lub przedsiębiorstwo, to niezależnie od dalszej odpowiedzialności pozbywającego jest on wierzycielem bez-

pośrednio zobowiązany z tytułu długów należących do majątku lub przedsiębiorstwa, o których, przy oddaniu wiedział lub wiedzieć musiał. Staje się on jednak wolnym odpowiedzialności, skoro na takie długi już zapłacił tyle, ile wynosi wartość objętego majątku lub przedsiębiorstwa.

Przeciwnie temu postanowienia umówione między pozbywającym a obejmującym na szkodę wierzycieli są wobec nich bezskuteczne

§ 187.

Jeżeli kto z osób bliskich pozbywającemu (§ 32. ordynacyi konkursowej) obejmuje majątek lub przedsiębiorstwo, to niezależnie od dalszej odpowiedzialności pozbywającego za długi należące do majątku lub przedsiębiorstwa odpowiada on wierzycielom bezpośrednio i bez ograniczenia do wartości objętego majątku lub przedsiębiorstwa, o ile nie udowodni, że przy oddaniu długi ani nie były ani nie musiały mu być znane.

§ 188.

Postanowienia §§ 186. (§ 1409. p. ks. u. c.) i 187. nie obowiązują co do objęcia majątku lub przedsiębiorstwa w postępowaniu konkursowym lub egzekucyjnym.

§ 189.

§ 1410. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Jeżeli wstąpienie nowego dłużnika w miejsce dłużnika dotychczasowego umówiono tak, że w miejsce zniesionego stosunku prawnego wejść ma zobowiązanie nowego dłużnika ze samodzielnego tytułu prawnego albo ze zmianą głównego przedmiotu wierzytelności, nie powstają skutki objęcia długu, lecz nowacyi (§ 1377. 1378.).

§ 190.

Powyższe postanowienia nie mają zastosowania do oświadczeń objęcia i do przypadków oddania, które zdarzyły się przed dniem 1. stycznia 1917.

Rozdział 6.

Przedawnienie i ustawowe terminy.

§ 191.

Napis § 1478. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Czas przedawnienia. Ogólny.

§ 192.

§ 1480. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Wierzytelności z zaległych świadczeń rocznych, w szczególności procentów, rent, datków na utrzymanie, świadczeń z wymowy tudzież annuitetów umówionych na spłatę kapitału gasną w trzech latach; prawo samo przedawnia się wskutek nieużywania przez lat trzydzieści.

§ 193.

§ 1485. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Przeciw osobom uprzywilejowanym po myśli § 1472. potrzeba do przedawnienia, tak samo jak do zasiedzenia, upływu lat czterdziestu.

Ogólną regułę, że prawo z powodu nieużywania gaśnie dopiero po upływie lat trzydziestu lub czterdziestu, zastosować można tylko tam, gdzie ustawa nie oznaczyła czasu krótszego (§ 1465.).

§ 194.

§ 1486. p. ks. u. c. otrzymuje napis: „Sześciogólny czas przedawnienia“ i opiewać będzie:

W trzech latach przedawniają się: wierzytelności

1. za dostarczanie rzeczy lub wykonywanie robót albo innych świadczeń w zakresie przedsiębiorstwa przemysłowego, kupieckiego lub innego zarobkowego;

2. za dostarczanie płodów rolniczych i leśnych w zakresie gospodarstwa rolnego lub leśnego;

3. za przyjmowanie na wikt, pielegnowanie, leczenie, wychowywanie lub naukę przez osoby, które się tem zajmują, albo w zakładach służących tym celom;

4. o czynsze najmu i dzierżawy;

5. pracowników z tytułu wynagrodzenia i zwrotu wydatków na podstawie umów służbowych robotników pomocniczych, wyrobników dziennych, sług domowych i wszystkich w służbie prywatnej zostających, niemniej służbodawców o zaliczki dane na takie wierzytelności;

6. lekarzy, weterynarzy, akuserek, nauczycieli prywatnych, adwokatów, notaryuszów, rzeczników patentowych i wszystkich innych osób, ustanowionych publicznie do załatwiania pewnych spraw, o wynagrodzenie za ich świadczenia i zwrot wydatków, tudzież stron o zaliczki dane tymże osobom.

§ 195.

§ 1487. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Prawa obalenia rozporządzenia ostatniej woli; żądania zachowku lub jego uzupełnienia; odwołania

darowizny z powodu niewdzięczności obdarowanego albo wystąpienia przeciw obdarowanemu z powodu ukrócenia zachowku; zniesienia umowy odpłatnej z powodu pokrzywdzenia nad połowę, albo zwalczania podziału wspólnej rzeczy; tudzież roszczenia z powodu zaszłego przy umowie przestrachu lub pomyłki, gdy druga strona zawierająca umowę nie dopuściła się podstępów, muszą być dochodzone w ciągu trzech lat. Po upływie tego czasu są przedawnione.

§ 196.

§ 1489. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Każda skarga o wynagrodzenie szkody ulega przedawnieniu w trzech latach od czasu, gdy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie uszkodziela, bez względu na to, czy szkodę spowodowano przekroczeniem obowiązku umownego czyli bez względu na jaką umowę. Gdyby poszkodowany o szkodzie lub o osobie uszkodziela się nie dowiedział albo gdyby szkoda pochodziła ze zbrodni, prawo skargi gaśnie dopiero po latach trzydziestu.

§ 197.

§ 1490. p. ks. u. c. opiewać będzie:

Skarg z powodu obelg, polegających jedynie na zelźeniu słowem, pisnem lub gestami, nie można wnosić po upływie jednego roku. Gdy jednak obraza polega na czynach, prawo skargi o zadośćuczynienie trwa przez trzy lata.

Do skarg o wynagrodzenie szkody z powodu zagrożenia kredytu, zarabkowania lub powodzenia innej osoby przez rozpowszechnianie nieprawdliwych faktów stosować należy przepisy § 1489.

§ 198.

Postanowienia § 1., ustęp 3., rozporządzenia cesarskiego z dnia 9. czerwca 1915, Dz. u. p. Nr. 156, o odpowiedzialności za zwrot szkody przy czynnościach zdradzieckich w czasie wojny, pozostają nienaruszone.

§ 199.

Gdy przedawnienie poczęło biedz przed dniem 1. kwietnia 1916, powyższe postanowienia mają zastosowanie w ten sposób, że przedawnienie liczyć się będzie od dnia 1. kwietnia 1916. Gdyby jednak termin w ustawie dotąd oznaczony ubiegał wcześniej, natenczas przedawnienie kończy się z ubiegim tego terminu.

§ 200.

Przepisami o skróceniu terminów przedawnienia nie zostają naruszone, o ile zawierają odmiennie od niniejszych przepisów postanowienia o przedawnieniu:

1. postanowienia układu międzynarodowego o ruchu przewozu towarów kolejami;

2. regulamin ruchu kolei żelaznych razem z przepisami dodatkowymi;

3. postanowienia ustawy z dnia 1. maja 1869, Dz. u. p. Nr. 58, ustanawiające termin, po którego upływie gasną roszczenia powszechnych zakładów szpitalnych przeciw funduszom krajowym o zwrot kosztów utrzymania;

4. postanowienia § 19. ordynacyi ubezpieczeniowej;

5. wszystkie inne przepisy, które dla roszczeń określonych w §§ 194. i 196. ustanawiają krótszy niż trzechletni termin przedawnienia.

§ 201.

§§ 1467. i 1469. p. ks. u. c. znosi się.

§ 202.

W § 120. p. ks. u. c. zamiast słów „przed upływem sześciu miesięcy“ wstawić należy „przed upływem 180. dnia“; w § 138. p. ks. u. c. zamiast słów „w siódmym miesiącu po zawarciu małżeństwa lub w dziesiątym miesiącu“ wstawić należy „po upływie 180 dni po zawarciu małżeństwa i przed upływem 300. dnia“; w § 163.

p. ks. u. c. zamiast słów „niemniej niż sześć, nie więcej niż dziesięć miesięcy“ wstawić należy „nie mniej niż 180 nie więcej niż 300 dni“.

Artykuł II.

Postanowienia trzeciej noweli częściowej do powszechnej księgi ustaw cywilnych o przedawnieniu (§§ 191. do 201.) nabywają mocy obowiązującej w dniu 1. kwietnia 1916, postanowienia o nabywaniu praw rzeczowych na niewpisanych do ksiąg nieruchomościach i budynkach w dniu 15. kwietnia 1916, wszystkie inne postanowienia trzeciej noweli częściowej w dniu 1. stycznia 1917.

O ile niniejsze rozporządzenie cesarskie nie postanawia nic innego, tracą z tymi dniami moc obowiązującą wszystkie inne dotąd obowiązujące a z przepisami jego niezgodne postanowienia ustawowe.

Wykonanie tego rozporządzenia cesarskiego poruczam Mojemu Ministrowi sprawiedliwości. Ma on wydać wszelkie zarządzenia potrzebne do wprowadzenia i przeprowadzenia a to, o ile one dotyczą zakresu działania innych Ministrów, w porozumieniu z nimi.

W Wiedniu, dnia 19. marca 1916.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

Forster wkr.

Truka wkr.

Morawski wkr.

Hohenlohe wkr.

Hochenburger wkr.

Hussarek wkr.

Zenker wkr.

Leth wkr.

Spitzmüller wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,

także w roku 1916. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1916** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzedniemu złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1872 za . . .	6 K 40 h	Rocznik	1895 za . . .	7 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1858 " . . .	1 " 80 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1859 " . . .	1 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	3 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1912 " . . .	12 " 50 "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1913 " . . .	9 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1891 " . . .	6 " — "	"	1914 " . . .	15 " — "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "	"	1915 " . . .	11 " 70 "
"	1870 " . . .	2 " 80 "	"	1893 " . . .	6 " — "			
"	1871 " . . .	4 " — "	"	1894 " . . .	6 " — "			

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przysznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.